

DIE STAD

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

VERSCHIJNT DES VRIJDAGS

AMSTERDAM

REDACTIE EN ADMINISTRATIE

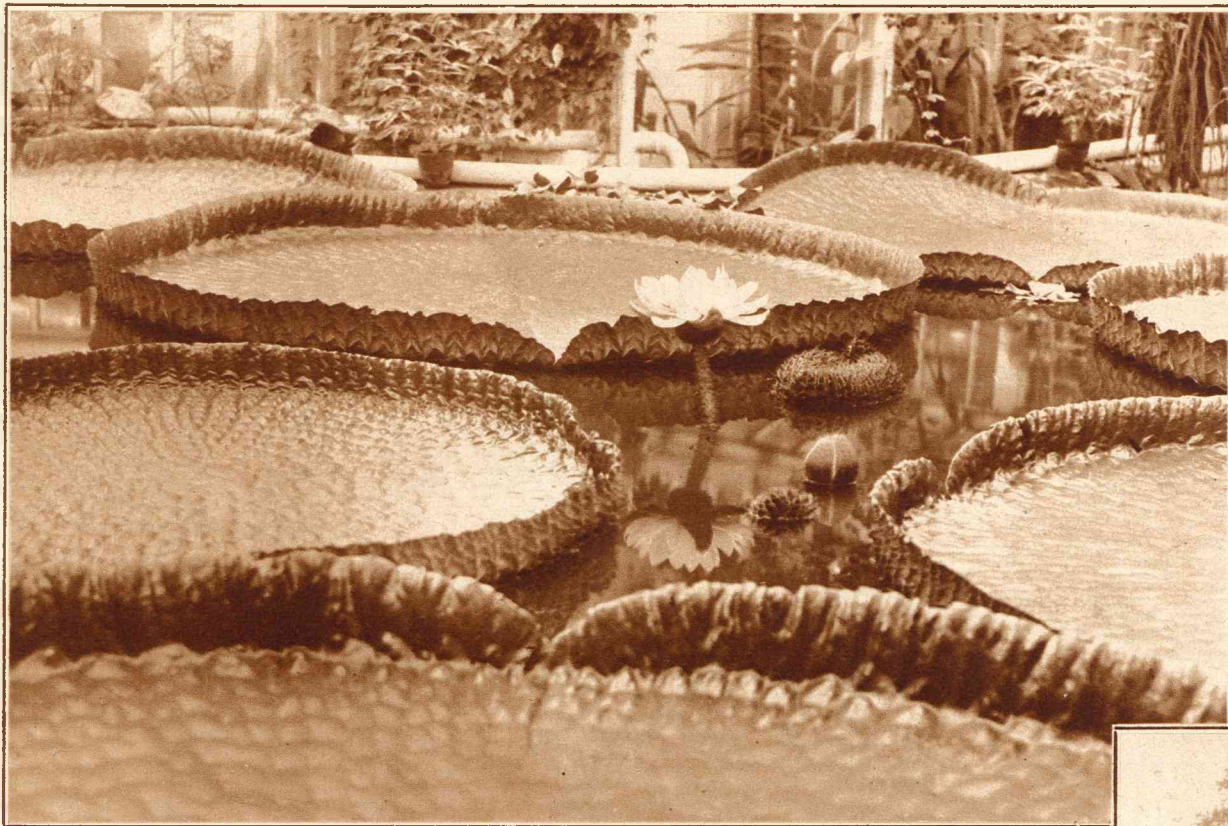
KEIZERSGR. 234 TEL. 43304

De sympathieke filmspeelster Bessie Love, die met Anita Page de sprekende films in Nederland introduceerde met *Broadway Melody*, is naar verluidt dezer dagen tengevolge van een auto-ongeluk om het leven gekomen. Dit bericht wordt echter meer tegengesproken. Reclame?

BESSIE LOVE †

Bessie Love was door haar groote bescheidenheid en haar prettig karakter overal een graag geziene gast. Op onze foto zien we deze lieflijke Metro-Goldwyn-Mayer-figuur in een ongewone omgeving, die futuristisch aandoet en dit toch niet is.

Een gedeelte van de groote Victoria Regia. Een der bloemen is juist open gegaan, terwijl een tweede knop reeds geheel boven het water uitkomt. Vóór en achter de beide bloemen een jong blad, dat zich nog niet ontplooid heeft.

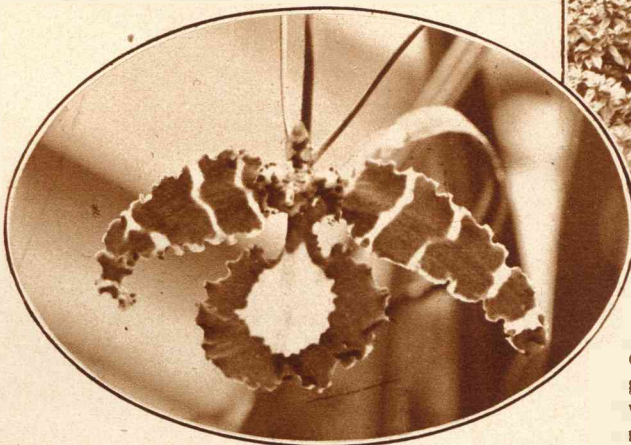
De Victoria Regia

..... MAAR NIET DIE ALLEEN

De Amsterdammer leeft weer in den tijd van den bloei der Victoria Regia en tusschen nu en het laatst van September stroomen er waarschijnlijk wel weer een 4000 à 5000 menschen naar den Hortus Botanicus, om daar des avonds de wonderbloem van deze reusachtige waterplant met haar bladeren van meer dan twee meter in doorsnede te bezichtigen.

Wonder is dat niet, veeleer is het wonder, dat er niet nog veel meer menschen belangstelling toonen in deze schitterende reuzenbloem, die wit uit den bloemknop te voorschijn komt, daags daarop, prachtig rose gekleurd, haar bladeren ontplooit, om in den avond van den tweeden dag van haar bestaan vuurrood te worden en af te ster-

ven. Een buitengewoon mooie bloem, een uiterstbelangwekkende plant, die in enkele maanden van een klein zaadje tot zulke enorme afmetingen uitgroeit, om dan, na vijftien à zestien bloemen te hebben ge-

De Orchida *Oncidium Papilio* (Vlinder-orchidee).

geven, waarvan er gewoonlijk twee per week in bloei komen, eind September weer af te sterven. Van één dier bloemen laat men in den Hortus het zaad tot ontwikkeling komen en heeft dan weer de beschikking over ongeveer vier honderd zaadjes.

Wonder is het dus niet, zooals ik zei, dat velen naar de Victoria Regia komen kijken, maar wel is het wonder, dat die velen alleen in den Hortus komen, wanneer deze koningin der waterplanten in bloei staat en verder het heele jaar door zich niet een enkele maal herinneren, dat er nog een plantentuin in Amsterdam bestaat.

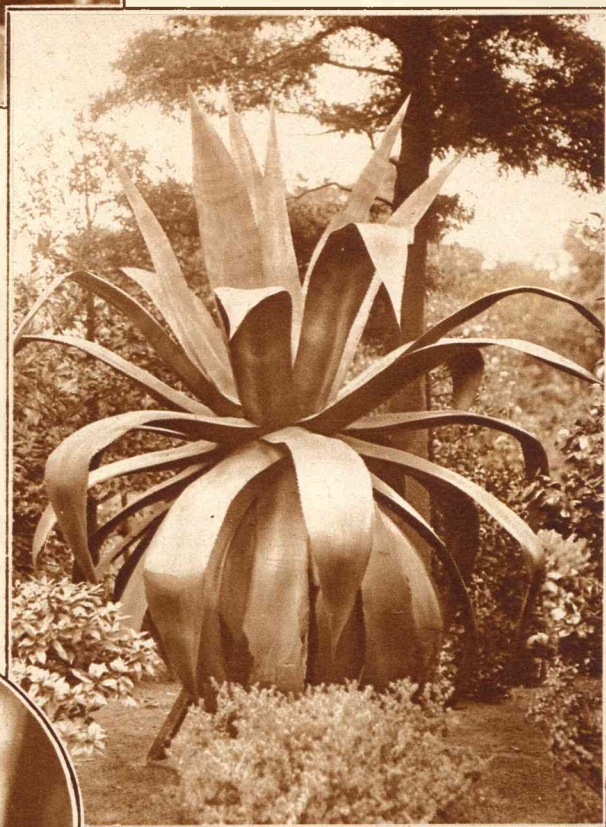
En er is toch nog zooveel meer moois te zien! Zooveel meer dat belangwekkend is! Juist nu, nu in de laatste jaren de liefde voor de natuur veel grooter is geworden, nu planten en bloemen in geen huis meer ontbreken en naast de tuinen der rijken ook de volkstuintjes zijn verzezen, die aan zoovelen blijvend genot verschaffen, zou je zoo denken, dat

een instelling als de Hortus Botanicus, midden in de stad en dus gemakkelijk bereikbaar, alle dagen tenminste honderden bezoekers moest trekken. Naar Artis gaan ze elk jaar weer, naar de dieren, maar naar de vaak zooveel belangwekkender planten kijken ze niet om.

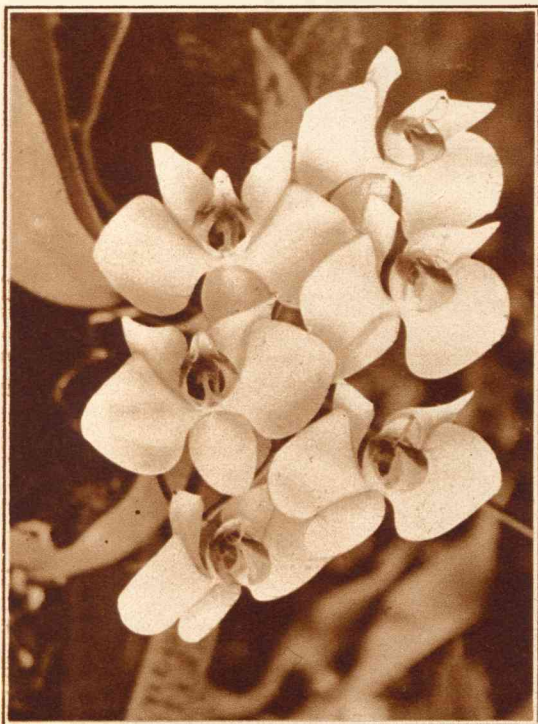
Geen verstand van? Maar hebben ze dan wel verstand van dieren? Van een miereneter bijvoorbeeld? Evenmin. Maar ze kijken er met belangstelling naar, omdat het dier zoo'n „raren” vorm heeft, zoo afwijkend van dien der dieren, die ze gewoon zijn te zien.

Maar is dat dan bij de planten ook niet het geval?

Ik ben óók geen botanicus, ik heb óók geen „verstand” van planten en bloemen en al die Latijnsche namen, waarmee plantkundigen je doodgooien, kan ik óók niet onthouden, maar toch geniet ik bij elk bezoek aan den Hortus of eenigen anderen plantentuin in het buitenland weer evenzeer. Ik heb er nu, in tal van plaatsen, al heel wat gezien, maar ik geloof niet dat de onze in belangrijkheid voor de meeste andere behoeft

Een reusachtige, tegenover den ingang van den Hortus staande Agave, die reeds meer dan negentig jaar oud is.

Een prachtige witte orchidee, de *Phalaenopsis Amabilis*.

onder te doen. Alleen de oppervlakte kon wel wat grooter zijn, er moet nu te veel niet de ruimte gewoerd worden, waardoor een aantal gewassen niet volkomen tot hun recht komen. Maar dat zal, als binnenkort het Wertheim-plantsoen bij den Hortus zal zijn getrokken, wel veranderen. Wat de verzameling planten betreft evenwel, kan de tuin wedijveren met de meeste andere.

Hebt u wel eens een plant gezien, waarvan je de bloemetjes met de hand in elken gewenschten stand kan zetten, zonder aan plant of bloem ook maar de minste schade toe te brengen? Waarschijnlijk niet. Vraagt u dan, bij uw aanstaande bezoek aan den tuin eens aan den geleider, die u voor uw ééne kwartje overal rondleidt, u de *Physoslegia Virginiana* te wijzen en u zult zeker even verwonderd staan te kijken, als dat u in Artis een zeker soort varken een hol ziet graven en in den grond kruipen.

Of kijk eens naar de *Sarrocenia Purpurea*, of nog beter, naar de *Dionaea Muscipula*, en zeg dan, of u het niet veel belangwekkender vindt te zien, hoe deze planten levende vliegen en andere insecten eten, dan dat u in Artis insecten planten ziet afknagen?

Als u nu maar niet gaat denken, dat ik, met die herhaalde vergelijking met Artis, den roem van

Een kijkje van de galerij in de groote palmenkas, dat een goed denkbeeld geeft van een tropischen plantengroei.

onzen schitterenden *dierentuin* afbreuk wil doen — die geregeld *De Stad Amsterdam* leest weet trouwens wel, uit het artikel dat ik nog niet zoo lang geleden aan *Artis* wijdde, dat dit niet het geval is. Ik begrijp alleen maar niet, dat er niet een gelijke belangstelling bestaat voor onzen *plantentuin*.

Kijk eens naar de *Encephalartos Allensteini*, de kafferpalmen (sagopalmen) uit Zuid Afrika in een der kassen, die zoo groot en zoo oud zijn als ze buiten het land van hun oorsprong zelden zullen worden aangetroffen en waarom de Amsterdamsche tuin dan ook beroemd is.

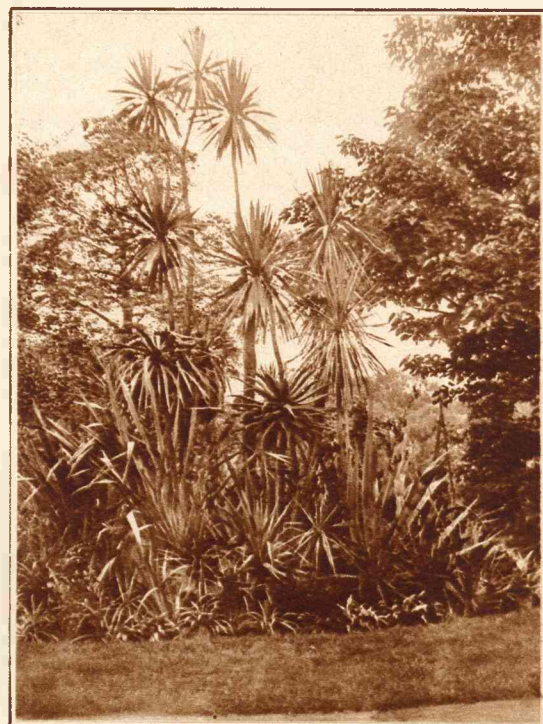
eveneens voor een groote cactus zou houden?

Ik noem maar enkele merkwaardigheden, maar zoo zijn er in den Hortus nog zoo veel, terwijl er bovendien nog zooveel te zien is wat, zonder nu bepaald tot de merkwaardigheden gerekend te kunnen worden, toch bij den leek belangstelling zal opwekken. Iedereen eet tegenwoordig bananen — hier ziet men ze groeien, en wel aan een boom, veel grooter, dan ik er ooit een in Indië zag. De verzameling orchideeën uit Oost- en West-Indië, waaronder de Maan-orchidee van Java en de prachtige Vlinder-orchidee, is schitterend, de vanille-plant zeker belangwekkend, evenals de ficus-planten die zoo verschillende bladeren toonen — een is er zelfs te zien met een eikenblad — of de klimop met drie verschillend gevormde bladeren aan denzelfden stam.

En dan de vele cactus-verzamelaars die er tegenwoordig zijn, wat kunnen die hun hart niet ophalen in den Hortus! Meer dan tweeduizend soorten zijn er daar bij elkaar, uit allerlei landen ter wereld, waaronder de zeldzaamste soorten — cactussen met en cactussen zonder stekels.

Zonder stekels? En die stekels zijn juist het karakteristiek van deze planten!

Volkomen waar, maar toch zijn er enkele soorten, die de stekels, hun verdedigingswapen tegen de dieren, missen. Maar de natuur zorgt voor

Een palmengroep in den tuin.

Een rotstuinje, waarin tal van rotsplantjes te bewonderen zijn.

iedereen en heeft deze planten een ander wapen gegeven — ze zijn namelijk vergiftig en daardoor tegen dieren-aanvallen beveiligd.

Zooiets komt ook bij andere planten voor, bij de agaven bijvoorbeeld. Iedereen kent de scherpe punten, waarmee de bladeren der agaven voorzien zijn; in den Hortus laat men u soorten zien, die deze punten totaal missen — ook deze stekelooze agaven zijn vergiftig.

Zoo ziet men, dat er in den Hortus Botanicus nog wel een en ander is, dat de belangstelling meer dan waard is en daar komt voor het oogenblik nog een extra aantrekkelijkheid bij in de kleinere variatie van de *Victoria Regia*, die in een afzonderlijk bassin in de groote kas te zien is. Het is een plant, volkomen gelijkend op de „echte” *Victoria*, maar veel kleiner; de bladeren worden namelijk niet grooter dan ongeveer een-en-een-kwart meter in middellijn, wat toch altijd nog een behoorlijke afmeting is.

Gebloeid heeft de plant nog niet, maar daar zal ze toch niet lang meer op laten wachten, want de knop vertoont zich al boven water — een knop, geheel gelijk aan dien van de grootere zuster, op dit enkele onderscheid na, dat de schutbladeren van den bloemknop, die bij de groote plant met zware stekels bezet zijn, hier volkomen glad blijven.

Met deze beide planten en de lotus en andere waterlelies, die nu in bloei staan, is alleen de groote kas reeds dubbel en dwars een bezoek waard.

En, zooals ik zei, er is nog zooveel meer!

A. T.

Kijk naar het merkwaardige Kaffergras, eveneens uit Zuid Afrika, het stinkgas, dat een onaangename geur verspreidt, om zich de gevaarlijke tsetse-vlieg, die haar anders kwaad zou kunnen doen, „van het lijf” te houden. En wist u, dat er een Wolfsmelksoort bestond, die zóó volmaakt op een cactus gelijkt, dat je het verschil alleen kunt merken, door er in te prikken; bij de cactus gebeurt er dan niets, bij de cactus-nabootsing verschijnt er dan echter het bekende druppeltje „melk” op het blad. Of, dat er een druivensoort bestaat, waarvan je de plant, als niemand je beter inlichtte,

Een nieuwe aanwinst van den Hortus: Een groep uit Mexico aangevoerde cactussen, waaronder zich prachtige exemplaren bevinden.

Op de foto hiernaast: Links de *Sarcocenia Purpurea* en rechts de *Dionaea Muscipula* (vliegenvanger) twee vleeschetende planten.

EEN BRUGGENFEEST

Wel zelden zal er op feestelijker wijze en onder grotere belangstelling een nieuwe brug voor het verkeer zijn opgesteld als het thans voltooide bruggencomplex aan het Haarlemmer- en Nassauplein. En daar was reden voor, een zeer geldige reden. Maanden en maanden is er gewerkt, intens gearbeid aan het tot stand brengen van een nieuwe, aan alle eischen beantwoordende verbinding tusschen deze twee zoo drukbevolkte stadsgedeelten. En nu de bruggen officieel in gebruik genomen worden heeft men van alle kanten

Een overzicht van de menschenmassa aan het Haarlemmerplein.

Links: Mevrouw Abrahams knipt het rood-zwarte lint door waarmee dan het verkeer over de brug is opgesteld.

Wethouder dr. Abrahams zet de bewegingsinstallatie in werking, waardoor de klap omlaag gaat.

De eerste tram rijdt versierd en geëscorteerd door een muziekgezelschap de nieuwe brug over.

deze gelegenheid aangegrepen om zijn vreugde te uiten over de voorspoedige geboorte van dezen tweeling die wat de uiterlijke gedaante betreft er toch maar patent uitziet en wat innerlijke constitutie aangaat voorloopig wel niet versleten zal zijn. Dus waren er ontzaglijke menschenmassa's, veel vlaggen in de omgeving, turners en turnsters die op de neergelate klap van de brug een demonstratie gaven, vrolijke muziek en zang, versierde trams en last not least een uitgebreid gezelschap autoriteiten uit wier midden de wethouder dr. Abrahams, ook hier door zijn echtgenoot terzijde gestaan, de benodigde manipulaties verrichtte om de nieuwste Amsterdamsche brug in merking te doen treden. Dat zij lang moge leven!

Na een zanguitvoering werd er op de klap van de brug ook een turn-demonstratie gegeven.

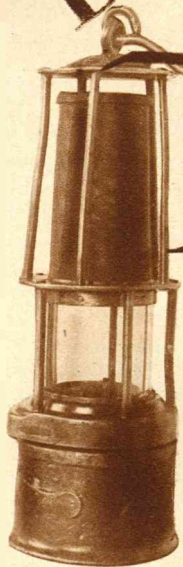

De „zijloges" voor de belangstellende jeugd

DOOR DE INGEWANDEN DER AARDE

DOOR A. A. L. GRAUMANS

III.

Doen ik den Minister van Waterstaat zijn toestemming vroeg, voor onze Redactie de Staatsmijnen te bezoeken en deze via Z.E. en de Directie te Heerlen verkreeg toen lag het in mijn plan, gelijk zulks meestentijds m'n gewoonte is, me te melden aan onze mijnen als werkzoekende en te trachten het *mijnwerkersleven* voor m'n lezers te gaan doorgronden.

Er bestaat over dit zeer interessante onderwerp niet veel lectuur. Om te zeggen: een *mijnwerkersroman*, die aanvaard kan worden als een volkomen reflex van dat leven,

die de realiteit op juiste wijze in het oog houdt, is mij zelfs niet bekend.

Wat er in de pers over verschijnt is, — naast de vele tendentieuze berichten over deze bedrijven — op hooge uitzonderingen na, — van zoo'n oppervlakkigen aard, dat men nimmer éénigen kijk op dit zeer interessante leven krijgt.

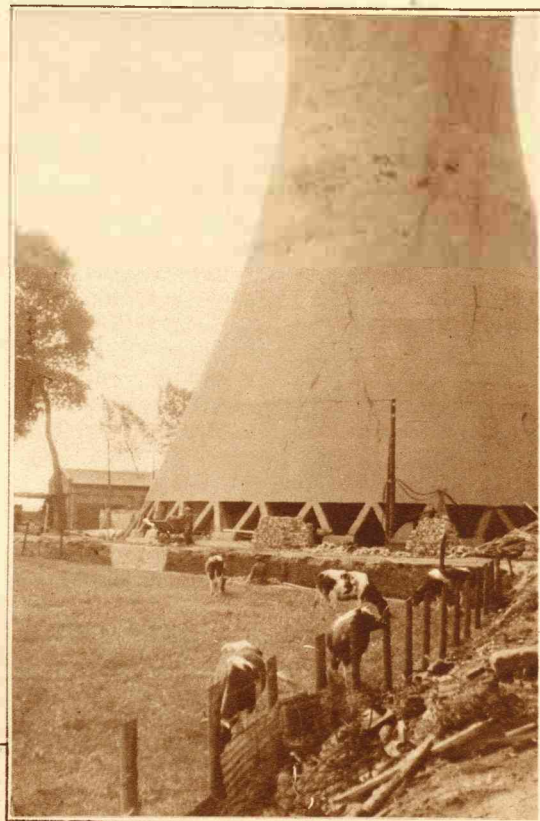
Zodoende dacht ik, hier wellicht aan te treffen 'n zwarte wereld, die zwart was tot in d'r ziel. Dat ik aantreffen zou zwarte straten en wegen, zwarte huizen, kroegen en mensen, dat daar alles samenhokte op één reusachtige mestvaalt van zwart.

Misschien aan zou treffen kerels, die uitgeweken van over de grenzen, hun veege lijf hielden in het intense zwart, onder de aarde

en onder 'n krioelenden hoop van zwart beweeg.

Dat ik, door daar onder te gaan, 'n schat van romantische en sensationele indrukken zou verzamelen, waar enkele weken zwarte ellende dubbel en dwars door zouden worden beloond!

Misschien ook hiér kerels zou vinden die zich volgoten met spiritus om de nameloze ellende even te verdooven. Of 'n mes namen, zooals ik eens beleefde, dit wanhopig overal in staken, in muren en in hout — en als 't ongeluk wou — in 'n even ongelukkig stuk menschen vleesch, — en net zo lang, tot ze zich hevig verwond en uitgeput, neer lieten vallen na zoo'n delirium-van-nameloos-wee. Wat je dan 'n heil deed zien in het bestaan van spiritus.... Zooiets dacht ik.

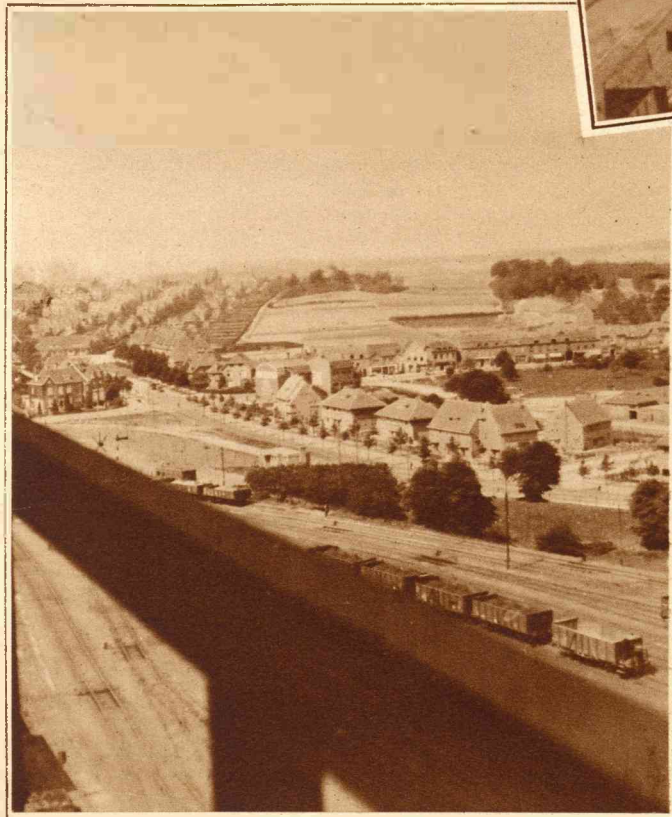

Typisch scherp gescheiden is hier het landelijke van het industriële. Geen centimeter van dezen kostelijken bodem is onbenut. Hier eindigt de mijn bovengronds en geen centimeter verder blikkert het malsche grasland in de zon, waarop het glanzende vee graast, terwijl onder zijn hoeven de schatten gedolven worden.

HET NOOIT GENOEG TE PRIJZEN LIMBURGSCHE LANDSCHAP, met dorpen van welvaart, prachtige panorama's, waarin de mijnkolonies met de lieve landelijke huisjes als in neergevleid schijnen.

berg, Hoensbroek, en weet-ik-veel door het nooit genoeg te prijzen Limburgsche landschap met z'n glooiende akkers, z'n sprookjesachtige valleien, z'n stukken hei met de schaterende brom; — door lieve dorpen met de landelijke mijn-kolonies saamgesteld uit vriendelijke, moderne *landhuisjes*, met siertuintjes vóór en moestuinen achter het huis; — door lanen van hoge populieren, van eeuwenoude eiken, langs holle wegen ter weerszijden hoog begroeid met geboomte en struiken, met bloemen en weelderig gewas. Langs de kapelletjes en Christusbeelden, versierd met bloemenkransen, die het Limburgsch landschap zoo intiem-zuidelijk stoffeeren. Door dorpen waar de welvaart bleek uit de

.. PARADIJS, JA! waarin hier en daar groote, donkere vlekken, met rookende schoorsteen en sierlijken, indrukwekkenden bouw van technischen aard, — de mijnen! Het vloekt niet in het landschap, integendeel, deze bedrijven zijn er mee vergroeid. Deze foto is gemaakt te Brunssum vanaf een schachtoren.

Maar, God lof! — neen, neen duizendmaal neen, deze tragiek bestaat niet hier!

Na m'n studies in, op en om de mijn Emma ben ik 'n dag, om tijd te winnen, per auto het geheele Limburgsche mijngebied gaan door-kruisen en bezocht ondertusschen de overige drie staatsmijnen, de *Wilhelmina*, de *Hendrik* en de *Maurits*, resp. gelegen in Terwinselen, Brunssum en Lutterade. U kunt veilig aannemen, dat deze vier mijnen in 'n driehoek het gebied beheerschen van Sittard tot Valkenburg, van Kerkrade naar Sittard. Onderaards loopen de gangen tot dicht bij elkaar en zoo gauw gij op uw reizen Sittard zijt genaderd, gaat uw trein, over het geheele Zuiden van Limburg, over een onderwereld met vijf-en-dertig-duizend menschen.... die daar graven naar de kool, waar uw trein momenteel mede gedreven wordt.

En ik vloog door de dorpen Wau-bach, Brunssum, Schinveld, Amsterrade, Schinnen, Geleen, Beek, Schimmert, Simpelveldt, Kerkrade, Schaes-

Een lid der reddingsbrigade in het tenue, dat bij mijnrampen beveiligd tegen schadelijke gassen.

nieuwste en grootste winkelpuien, uit den luxueuzen aanleg van asphaltwegen, uit bloeiende en drukke markten, uit aanbouw van groote bouwwerken voor industrieel doel.

En ik heb gespeurd en ik heb gezocht, naar mijnwerkerskrotten, naar zwarte plekken in deze zonnige en weelderige environs, naar... de rotte plekken in den schoonen appel!

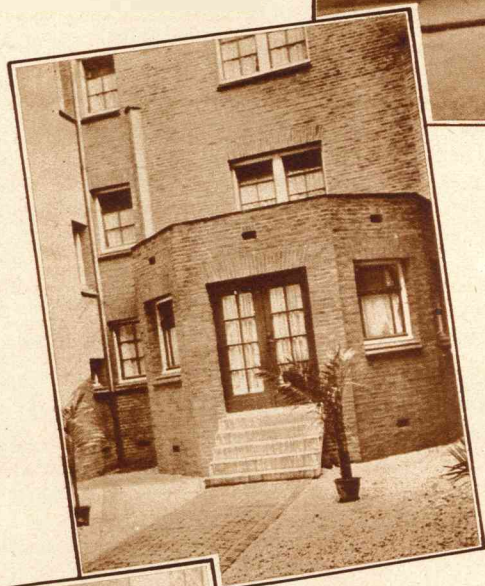
Ik heb ze niet gevonden!

Doch wel, zooals op Treebeek, verdiepte grasgazons, keurig geschoren en onderhouden met bloemen en beplantingen en een muziekkiosk in 't midden, waarnaast geasphalteerde straten van degelijke breedte en daaromheen de vriendelijke, „heele” huisjes van mijnwerkers en mijnpersoneel. Moderne aanleg in smaakvollen vorm, zooals men ook vindt o.a. in de z.g. Haagsche bloemenbuurten. Alleen... deze huisjes „doen” geen 700—800 tot 1000 gulden huur per jaar!

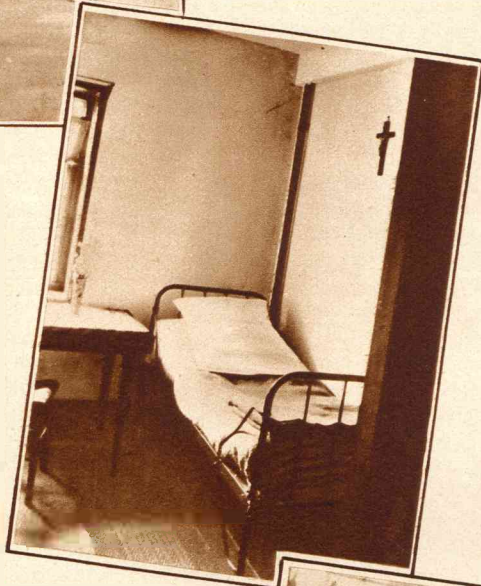
Dit alles is bereikt met grooten financieelen steun der diverse staats- en particuliere mijnondernemingen, waardoor het benodigde kapitaal werd verkregen voor 2/3 door leening te hypotheek onder borgstelling van de betrokken mijnondernemingen.

Voor de vrijgezellen richtte men in, de z.g. *Gezellenhuizen*, te Nuth, Rumpen, Merkelbeek, Geleen, Hoensbroek, enz.

De mijnwerker verdient „goed geld”, doch voor slechts f 1.50 per dag, d.i. voor ruim /10.— per week, vindt hij in het Gezellenhuis volledigen kost en inwoning, 'n uitstekende kamer, 'n biljartzaal, leeszaal, puike verzorging. Veel zou ik ook over deze,

GEZELLENHUIS-
INTERIEURS.
Hier vinden de vrijgezellen volledigen kost en inwoning, 'n uitstekende kamer, 'n biljartzaal, leeszaal, puike verzorging.

Ja, overal wordt het landschap beheerscht door het mijnwezen hier.

Hier verrijzen hoge koeltorens, vier op één rij en domineeren de glooiingen; daar kronkelen wolkmassa's van heeten damp van de cokesblusscherijen omhoog en rollen door de strak-blauwe zomerluchten, hun schaduwen werpend over het zilverig-groene koren, het vlakke gras, de groote perken, waarin de glooiingen vierkantig-verdeeld zich al maar uitstrekken en strekken zoo ver het oog ziet. Daar liggen de houtterreinen in groote vlakken, verdeeld over het onmetelijke landschap. 't Zijn de terreinen met het korte, ronde mijnhout, die zich als geweldige houtwerven door het land uitstrekken.

Het zijn mooie, prachtige, interessante, maar zeer vermoeiende tochten.

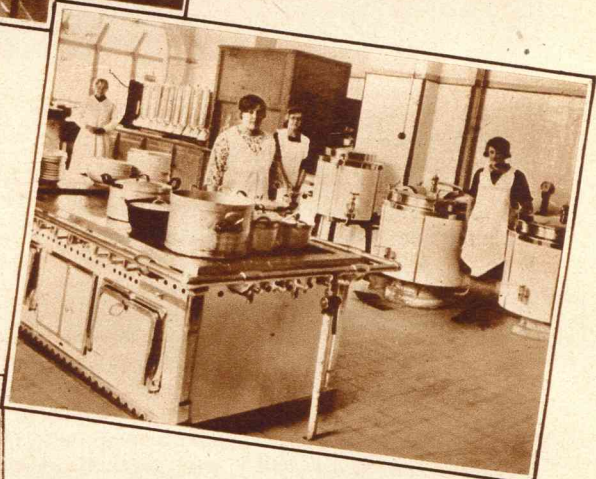
't Gaat trappen op-en-af en wat voor trappen. Tien, twintig stuks omhoog, van tientallen ijzeren treden, — 't gaat over steenbergen, die moeilijk te bestijgen zijn, wijl de steen onder je voeten

terugrolt; over geweldige bruggen, viaducten die dwars boven de zwarte spooremlacements kruisen over honderden meters breedte, — 't gaat door machinehallen, waarin machines, gas-compressors van vierendertig meters lengte, en zoo drie stuks achter elkaar. Machinekamers van 'n hoogte en 'n breedte, waar behoorlijke fabrieken, zooals wij die kennen, in kunnen rondnansen. Eén zoo'n hal, 't is een bedrijf van grooten omvang op zichzelf, maar wordt gedreven door 'n opzichter-machinist en 'n paar mannetjes

accentueeren het heuvelandschap op decoratieve wijze.

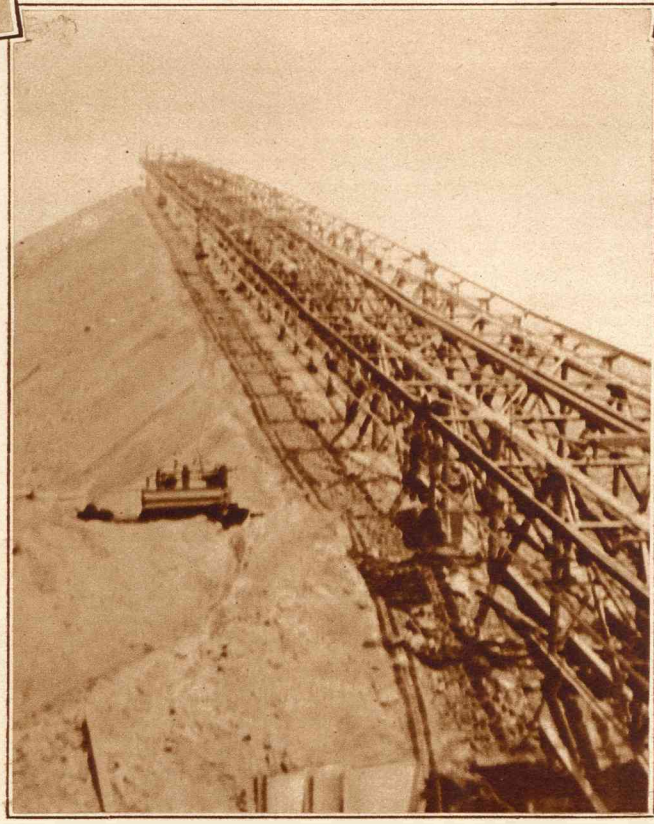
Er zijn bergen bij van honderd meters hoog, van niets dan stukken blauwe leisteen (onbruikbaar voor alles, zelfs voor weg-verharding, want dit goed verteert en ver-zandt onder de zon), die in reusachtigen kegelvorm uit het fraaie landschap hier en daar oprijzen. Inderdaad: het is niet alles goud wat er blinkt, ook is niet alles zwart-goud, wat er uit de mijn wordt gedolven.

werkelijk gezellige, tehuizen kunnen vertellen, doch laat hierin het „woord” aan den fotograaf over, dien ik een en ander in beeld liet brengen. En — misschien is zijn lens bewijskrachtiger dan mijn pen en waar het mij „slechts” te doen is het volle en waarachtige licht der onbuigzame waarheid te laten schijnen op deze „zwarte” wereld, daar noodig ik u uit: zie toe! En kijk gerust goed uit uw doppen, heb ik ook gedaan!

Zoo kruisende door een der schoonste oorden van ons prachtige vaderland kwam ik aan op de andere staatsmijnen en bekeek ze in vogelvlucht.

Beklom de veertig en vijftig meters hooge schachtorens en bewonderde de panorama's. Zag uren ver de schoone Limburgsche natuur, waarin blonken de rooie daken van huisjes als speelgoed, der mijnkolonies, die neergevleidschen in dit heuvelachtig paradijs. Paradijs ja, waarin hier en daar groote donkere vlekken, met rookende schoorsteenen en sierlijken, indrukwekkenden bouw van technischen aard, — de mijnen! Het vloekte niet in 't landschap. Integendeel. Deze bedrijven lijken er in-gegroeid. De geweldige steen-bergen die uit het landschap verrijzen, opgestapeld van de steen die men uit de mijnen moest halen,

Het is niet alles goud wat er blinkt, ook is niet alles zwart-goud, wat er uit de mijn wordt gedolven. Steenberg met de transportconstructie.

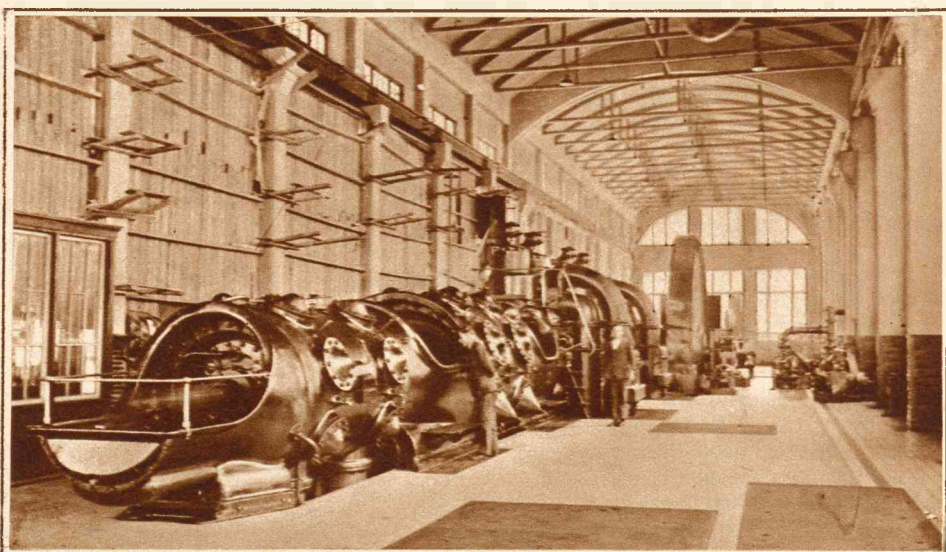
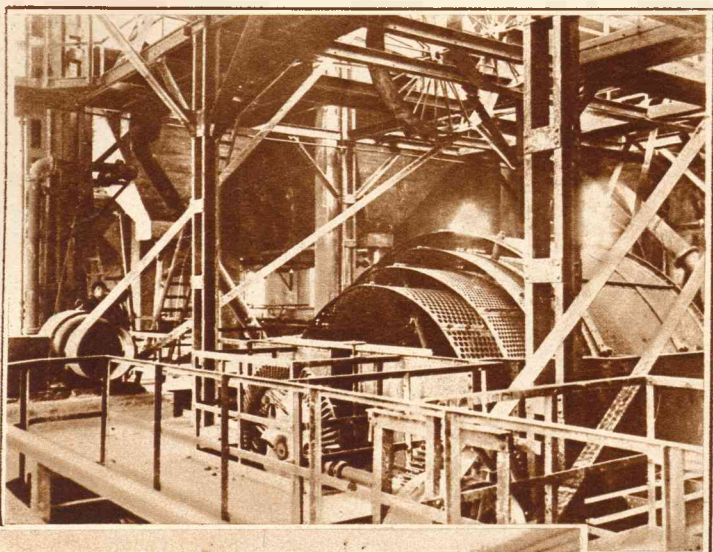
en loopt als 'n fluitje. Doch zoo'n hal, ze verdwijnt als 'n ding tusschen het massale geheel! Dit schrijvende „zit” ik op de Maurits en de vloer trilt. Een vloer van 'n tienduizend vierkante meters die te schudden ligt op den cadans dezer olifant-machines, wijl dit vloertje op... *rolletjes ligt!* En zodoende in dit gebouw zooveel „bewegingsvrijheid” is geconstrueerd dat het nimmer scheuren zal of uiteengerukt worden door de monstrueuze krachtmachines die hier staan te hijgen, op vliegwielen van 7 M. middellijn.

Ook de hel heb ik hier gezien!

'n Ketel, zoo groot als een huis — en — zóó weer enkele bij elkaar, waarbinnen *gloeende wolken kronkelden* in een oogenverblindende witgloeende zweving.

Deze worden gestookt met fijn gemalen poederkool, die zich na die fijnmaling vertoont als *ruwe dikke olie*. Deze steenkoololie wordt gepompt in deze hel en staat reeds in lichte laaie bij het naderen dier hel. Alzoo, stel u voor: één wolkenmassa van gloeiende kronkelingen.

Doch, ze hebben het noodig, deze krachtverwekkers. Want ze moeten opwekken een kracht van vijf-en-twintig atmosfeer druk en daarmede drijven de turbines der Elec-

In de „Wasscherij” op de Emma. Een groote, draaiende zeef, waardoor de kolen van zekere maat vallen en opgevangen worden daaronder en kant en klaar voor de distributie in de kolenwagens wegrijden.

GAS-COMPRESSORS, machines van vier-en-dertig-meters lengte, drie stuks achter elkaar. De vloer trilt. Een vloer van 'n tienduizend vierkante Meters die te schudden ligt op rolletjes

Zóó wonen de mijnwerkers, die zich in deze huisjes, langs fraaie wegen, gelukkig moeten voelen.

trische Centrale van de Maurits, welke centrale grooter is dan van vele onzer groote steden.

Elke mijn heeft zijn eigen karakter.

De Maurits, ver uit de grootste (en jongste) maar die, nog steeds niet geheel in exploitatie zijnde, — daar zijn tientallen jaren voor nodig, — amper de productie benadert van de Emma, karakteriseert zich door den betonnen bouw en geweldigheid die . . . niet mooi meer is. Alleen maar overweldigend en massaal.

De Wilhelmina door haar typische steenberg, twee groote kegels, die eruit zien als de Vesuvius. Verder door haar productie van huisbrand, briketten, eierkolen, nootjes kolen, enz. Ook de talrijke „chineezen” die ge hier vindt. Want eierkolen en briketten, in stampende machines gevormd, worden samengesteld uit poederkool en pek en 't is dat laatste, de pek, die de vaklieden die hier werken, poogt te teisteren met de gevreesde huidziekte, genaamd pekziekte. Weshalve deze mannen zich het gelaat bedekken met een gele klei, die afdoende tegen die ziekte werkt en verder met hooge halsdoeken en diep-ingetrokken petten en hoeden. Maar wel is het een typisch en ongewoon gezicht, komende in de omgeving der „keutelmachine”, (dat is de eierkolenmachine) en bij de brikettenmachines, menschen aan te treffen wier gelaat als een geel masker tusschen al het zwart, eenigszins chineesch aandoet. Komt ge daarentegen op de Hendrik, door haar schoone ligging, intieme architectuur en schoonen oprijt door een omgeving van grasgazons, bloeiende rhododendrons en boom-aanplant, de modelboerderij, geheeten, dan is deze weer in typische tegenstelling met de rest.

Och, ik zou nog zoo veel kunnen vertellen. Maar ik vrees voor dien vervloekten duivel die achter me, over m'n schouder staat te gluren en die luistert naar den naam van: *Plaatsgebrek*.

Eer ik u verteld heb over de wasscherijen der kolen, wat, met water gebeurend, echter met *wasschen*

niks te maken heeft, doch bedoelt het sorteeren. Over de leesjongens, een aardig volkje dat er uitziet als echte mijnwerkertjes, doch bovengronds de kolen „leest”, en er de steenen uithaalt.

Over de geweldige sorteertrommels, waarin de kolen gesorteerd worden in, ik zou willen zeggen: roteerende zeeften van olifantigen omvang.

De inrichtingen waarin op even ingenieuze

Nederland, zoowel onder als boven den grond, die al dat geweldige beheerscht met den eenvoud en het gebaar van een genialen artist; — voor Dr. Ir. Ch. Th. Groothoff.

'n Eeresaluut ook aan de mannen die pal naast hem staan, schouder aan schouder; aan mijn gastheer op Staatsmijn Emma, den Hoofdingenieur J. van der Drift en aan mijn begeleider, den Ir. P. F. de Zee.

En, een hartelijk Glück auf! aan de zwarte, noeste, pezige kerels, onder de aarde, die daar in groote kameraadschap, in voortdurende aanraking met het eeuwig-wonderlijke der schepping, gevormd worden tot kerels met karakter, wien de wil en zwijgend-zwoegen in de kloke koppen ligt.

Mannen, — die behooren tot de nuttigste, de flinkste kaerels onzer maatschappij. Zwarte kaerels, ja, maar wier blanke inborst ik heb leeren kennen, van wie ik trotsch zou zijn, ze mijn goeie kameraden te mogen noemen.

Kameraden, dikwijls zal ik aan jullie denken!

Vrienden, Glück auf!

Heerlen, Zomermaand 1929

Stralend is de jeugd, die de natuur en de gezondheid voor het grijpen heeft in de mooie omgeving

als prachtige wijze de steenen uit de kolen worden gescheiden door opspuitende waterkolommen, waarin de steen zakt. Ik zou, — ik zou 'n heelen jaargang kunnen vullen met deze rijke stof uit het Koninkrijk van Koning Kool. Uit het Land van 't Zwarte Goud. Maar ik moet, — o die verwenschte duivel, — gaan eindigen!

Doch, dan allereerst een eeresaluut voor den man, die al dat geweldige, dat ingenieuze, dat wonderwerk-van-techniek, dat overbluffende geheel, een mechanisme dat zich uitstrekt over een stuk

En . . . zoo — zóó trof ik den mijnwerker aan, in hardop-biddende processie in Heerlerheide. Zijn dat de ruwe gasten, die hun verdiensten in alcohol omzetten en leven als beesten? Schande, over hen, die het durven vertellen. Schande! om deze kloke, brave en nuttige kerels dat vervloekte onrecht aan te doen . . . !

DE WEDDENSCHAP

Naar het Engelsch van Ladbrooke Black

Geautoriseerde vertaling door A. T.

Joachim, heb je misschien iets te eten voor me?" Hij lachte bijna zijn natuurlijke lach. „Maar natuurlijk! Ik zou niet graag, dat je me verried, door van honger te sterven. In de aangrenzende kamer staat het avondeten gereed."

Zij volgde hem in die kamer, waar op een tafel de resten stonden van het maal, dat hij juist gebruikt had, toen het lawaai hem naar buiten had gelokt. Zij nam plaats en at hongerig, terwijl hij haar aankeek met een vreemde uitdrukking in zijn oogen, die ze daarin nog nooit gezien had, alsof hij eerst nu tot de ontdekking kwam, wie zij was en wat zij was. Op bijna vriendschappelijken toon vroeg hij haar, of zij genoeg gehad had.

„Ik ben nu volkomen gereed om te gaan, Joachim," antwoordde zij, opstaande.

Hij sloot de deur met een sleutel af en naar een andere deur gaande, opende hij die, waardoor een steenen trap zichtbaar werd.

„Het zal het beste zijn, om maar stilletjes heen te gaan; langs dezen weg kunnen wij het bosch bereiken zonder gezien te worden," riep hij uit.

De trap afdalend, kwamen zij in een overwelfde gang, waarin het zeer muf rook. Aan het einde van die gang liepen zij weer een trap op waar zich bovenaan weer een deur bevond, en kwamen zoo in de open lucht. Nog geen meter van de deur die zij waren uitgekomen, begon het bosch.

En nu begon voor Cicely een der vreemdsoortigste episodes van dien vreemdsoortigen dag. Zij was alleen met den man, dien zij haatte en verfoeide.... wiens nabijheid alleen reeds een kwelling was geweest gedurende de lange maanden van haar verloving. Daar in het donkere bosch was zij geheel aan hem overgeleverd en toch, hoe zonderling het ook moge klinken, zij was niet in het minst bang voor hem. Hij was niet langer prins Joachim, de poseerende en op romantische situaties beluste prins Joachim, maar bijna een gewone man. Een paar malen reikte hij haar de hand, om haar over een gevallen boomstam heen te helpen — een doodgewone vriendelijkheid, die echter de prins Joachim, die bij haar vader thuis kwam, nooit zou hebben bewezen, zonder een gebaar van minzaamheid.

Na een half uur waren zij op den weg en, naar de Prins verklaarde, voorbij zijn laatste posten.

„Nu zullen we nog een goede vijftien kilometer te loopen hebben. We zullen ons moeten haasten. Ben je niet te moe?"

Hoewel elke spier van haar lichaam stijf was en al haar leden haar pijn deden, antwoordde Cicely dapper ontkennend. Zwijgend liepen zij voort, de Prins zijn stappen naar de hare regelend. Zoo verstreken er twee uren, waarna zij kwamen aan een met gras begroeid pad, dat rechthoekig op den hoofdweg uitkwam. Daar bleef prins Joachim staan.

„We kunnen anderhalven kilometer winnen, als we dit pad nemen, maar op den weg is het natuurlijk gemakkelijker loopen."

Bijna op van vermoeidheid, dacht Cicely alleen maar aan die anderhalve kilometer winst.

„Laten we dan het pad maar nemen, Joachim," zei ze en begeerig om haar vermoeidheid voor hem te verbergen, voegde ze er als verklaring bij, „als we dezen weg gaan, zullen we vermoedelijk niet door de troepen worden opgehouden."

Het gras was wel zachter aan haar vermoeide voeten, maar het loopen op zichzelf was niet zoo gemakkelijk als op den weg. Een paar malen struikelde zij door een barst in den grond en toen ze tenslotte over een ruw, met zwaar kiezel bestrooid pad langs een rivier liepen, bleef haar voet tusschen twee groote steenen beklemd zitten en viel ze met een uitroep van pijn op den grond. Onmiddellijk stond hij naast haar en tilde haar op.

„Je hebt je toch niet bezeerd, Cicely?"

Zij had haar enkel verzwikt en toen zij haar voet weer op den grond wilde zetten, voelde zij een stekende pijn.

„Is het nog veel verder, Joachim?" vroeg zij.

„Nog maar twee kilometer, Cicely."

Zij werd getroffen door zijn bezorgdheid. Dit

was niet de prins Joachim, de vorstelijke bruid, dien zij altijd gekend had, maar een heel andere man.

„Het doet een beetje pijn," gaf zij toe, „maar ik zal het wel kunnen uithouden, denk ik."

„Wil je me misschien een arm geven...? Ik mag mijn gijzelaarster niet verliezen, vind je wel?"

Door zwaar op zijn arm te leunen, lukte het haar, nog een heel eind verder te komen, maar

Fanny Flapuit zegt:

Het meisje dat het meeste rookt heeft de mooiste handen.

toen bezwijmde zij ook bijna van pijn en vermoeienis.

„Is het nog veel verder?" vroeg ze weer, en haar stem verried haar wanhoop.

Hij keek haar aan.

„Je bent zeer dapper, Cicely. Tot vanavond schijn ik je niet gekend te hebben. Gek, hè? Kan je niet meer loopen?"

„Ik zal het proberen," zuchtte zij, „maar ik hoop, dat het niet ver meer is."

Hij stak zijn hand op.

„Luister, je kan de watervallen al hooren." Werkelijk, de stilte van den nacht werd verbroken door het geruisch van vallend water. Zij strompelde nog een paar passen verder en viel toen op het gras neer.

„Joachim," zei ze met trillende stem, „het is geen aanstellerij... ik wil met je meegaan, om je te bewijzen, dat je niet in de val wordt gelokt, maar ik geloof niet, dat ik nog verder zal kunnen loopen."

Hij keek glimlachend op haar neer.

„Ik heb mezelf al afgevraagd, hoe lang het nog zou duren, eer je het opgaf, Cicely. Je moet me je laten dragen. Ik kan mijn gijzelaarster niet goed missen."

Zij huiverde bij de gedachte, door hem in de armen genomen te worden, maar zij had niet de kracht om zich te verzetten, toen hij zich over haar heen boog, haar optilde en voorzichtig op zijn schouders legde.

„Je kan me daarboven evengoed haten, als

terwijl je probeert, je over den grond voort te slepen, Cicely. No. 17
Het is trouwens niet ver meer."

Zij beet zich op de lippen. Hij lachte haar uit, behandelde haar als een kind.... En toch had hij haar gezegd, dat hij haar dapper vond, en was zijn heele houding jegens haar veranderd.

„Het is nog vijf minuten voor tweeën," zei hij na eenige oogenblikken. „we hebben nog tijd genoeg."

Het geluid van het water was nu veel duidelijker hoorbaar — het was een donderend geraas van zwaar neerstortend water. Toen zij het hoofd oplichtte, zag zij den overkant van de rivier, waar de oever stijl uit het water oprees.

Vlak voor hen stond een groepje pijnboomen en rechts daarvan kon zij de witte streep van een waterval zien. Plotseling hoorden zij, boven het geluid van het vallende water uit, eerst flauwtjes, daarna luider en luider, het geronk van een naderenden auto. De stralen der lantaarns verlichtten even later het terrein fantastisch. Zij voelde, dat prins Joachim schrikte en plotseling bleef staan. Zij maakte zich uit zijn armen los en slaagde er in, zich op haar niet pijnlijken voet op den grond neer te laten. Zij meende te bemerken, dat hij nu, op het laatste oogenblik nog een valstrik vermoedde, dat hij misschien nog zou aarzelen en terugkeeren.

„Joachim," riep zij hartstochtelijk uit, „je kunt mijn leven nemen, als er verraad in het spel is."

Zij trachtte de duisternis voor haar met haar blikken te doorboren. De auto had gestopt en de lichten waren gedoofd. Joachim's hand zocht het wapen, dat hij bij zich droeg en trok het uit den holster. Het kwam het meisje voor, dat hij haar aan haar woord zou houden — dat hij besloten was om, als hij in een valstrik geraakt mocht zijn, haar het leven te benemen.

„Verraad of geen verraad, wat maakt dat uit? Daar, dappere meid, heb je mijn revolver. Ik geef je die, om je te bewijzen, dat wat er ook gebeurt, ik jou niet van verraad verdenk."

Een oogenblik was zij zóó verbaasd, dat zij geen woord kon uitbrengen.

„Neem aan, Cicely," zei hij kalm.

Zij stak haar hand uit en nam het wapen van hem aan. Hij was werkelijk edelmoedig, die Prins, dien ze tot nog toe steeds had aangezien voor de incarnatie van zelfzucht.

„Ik... ik heb het wapen niet nodig, Joachim," stamelde zij. „Je hebt me eerst niet geloofd en ik had liever, dat je me nu ook nog niet geloofde."

„De auto die daar zoo juist stopte, brengt, naar ik vermoed, den onderhandelaar uit Mintz. Als er nog iemand anders bij hem is, dan zal ik weten, dat ik in een strik gevangen ben. Maar ik sta er op, dat jij begrijpt, dat ik er jou niet om zal laken. Ik ben er van overtuigd, dat jij oprecht geweest bent en jezelf niets te verwijten zult hebben, wat er ook gebeurt."

Hij bood haar zijn arm aan.

„Kan je dat kleine eindje niet loopen?"

Zij strompelde naast hem voort over het gras naast het groepje pijnboomen. Toen zij daar waren aangekomen, stapte een groote gestalte, gekleed in een oud sportcostuum, naar voren in het maanlicht.

„Zoo, Prins, daar zijn we weer. Het doet me plezier, dat u gekomen bent," riep een vroolijke stem in het Engelsch.

VEERTIENDE HOOFDSTUK

Uitgeput van vermoeienis leunde Cicely tegen den stam van een boom en sloeg vandaar het tooneel gade, dat zich voor haar oogen afspeelde. Daar in het maanlicht stond Dick, gekleed in het oude sportkostuum, dat hij ook droeg, toen zij hem voor de eerste maal had ontmoet, en met de pet een beetje scheef op het hoofd. Hij zag er uit, zooals zooveel gezonde jonge Engelschen, bijna, alsof hij daar was gekomen, om in het maanlicht een fantastisch spelletje golf te spelen, veeleer

dan om te praten over den ruil van een kroon en om te beschikken over een troon.

Prins Joachim keek op en boog zich toen voorover, om den man die op hem toekwam beter te zien. Iets in Dick's stem en houding moest in hem een herinnering hebben wakker geroepen, maar het was hem duidelijk aan te zien, dat hij voor het oogenblik niet wist, waar hij hem meer gezien had.

„Ik heb u al eens eer ontmoet, is 't niet?" zei hij na eenige oogenblikken.

„Ja, we hebben elkaar in Yorkshire ontmoet, Prins, op de hei bij Kilbolton, u weet wel, bij de Druiden-steenen. We hadden toen een klein verschil van meening, dat wij ieder op onze eigen manier oplosten... mijn naam is Standring."

Een oogenblik staarde prins Joachim hem aan en daarna, zich omkeerend, keek hij verbaasd naar Cicely, om vervolgens zijn oogen weer op Standring te richten. Er werd geen woord door hem gezegd, maar zijn oogen verrieden, even duidelijk alsof hij had gesproken, dat hij begreep, dat er een geheime verstandhouding moest bestaan tusschen Cicely en den Engelschman. Dick nam haastig zijn pet af.

„Neemt u me niet kwalijk, juffrouw Vane. Ik had niet verwacht, u hier te zullen ontmoeten."

„Prins Joachim — misschien niet onlogisch — was bang, dat hem een valstrik gespannen werd en daarom heb ik hem aangeboden, om als gijzelarster mee te gaan. Hij eindigde echter met mij te vertrouwen, vóór wij hier aankwamen en gaf mij dit."

Zij reikte hem de revolver over, die de Prins haar had gegeven. Met een vragenden blik in de oogen nam hij het wapen van haar aan en keek toen onderzoekend naar den Prins.

„U moest dit maar liever terugnemen, Prins," zei hij bedaard. „Ik ben buitengewoon verheugd, dat u besloot, juffrouw Vane te vertrouwen."

De Prins nam de revolver aan en deed die weer in den holster terug.

Juffrouw Vane is zeer vermoeid en bovendien heeft ze haar enkel verzwikt. Het zou misschien wel goed zijn, eerst voor haar te zorgen alvorens wij met onze bespreking beginnen."

Dit totaal onverwachte bewijs van zorg van een man, dien hij altijd beschouwd had als de verpersoonlijking van zelfzucht, verbaasde Dick evenzeer als het Cicely verbaasd had.

„Bekommer u alstublieft maar niet om mij," viel Cicely hem haastig in de rede. „Ik zal me heel goed redden, zoolang ik maar kan blijven zitten."

Zij had zich met een zucht van verlichting laten neerglijden op den zachten, met dennenaalden bedekten bodem en leunde met haar rug tegen een boom. Beide mannen wilden op haar toe-
loopen.

„Vriendelijk bedankt, maar ik gevoel me heel wel," riep zij uit, „en er is hier geen tijd te verliezen, wel?"

Dick keek op zijn horloge.

„Neen, dat is waar. We moeten onze zaken zoo spoedig mogelijk afdoen. Juffrouw Vane heeft u zeker al verteld..."

„Juffrouw Vane heeft mij een boodschap gebracht van mijn neef, prins Peter," viel Joachim hem in de rede. „Zij vertelde mij, dat ik hier zijn behoorlijk bevoelmachtigden vertegenwoordiger zou ontmoeten. In plaats daarvan vind ik hier een mijnheer Standring, dien ik onder min of meer onaangename omstandigheden een paar weken geleden in Yorkshire ontmoet heb."

Dick haalde een van het vorstelijk zegel voorziene enveloppe uit zijn zak.

„Ik heb opdracht om u dat te geven, Prins. U zult er uit zien, dat ik het volkomen vertrouwen bezit van Zijn Koninklijke Hoogheid Prins Peter."

Prins Joachim nam de enveloppe aan, keek naar het zegel en scheurde toen het stuk open. Dick ging naast hem staan en liet het licht van een elektrische zaklantaarn op het document schijnen. Met een grappige grimas keek hij daarbij Cicely aan.

„U ziet wat er staat, Prins. „Houder van dit schrijven, de Engelschman Richard Standring, die mijn volle vertrouwen geniet, is gemachtigd met u te onderhandelen over een overeenkomst, die, als zij naar Wij hopen tot stand komt, 't noodeloos vergieten van onschuldig bloed zal voorkomen. Hij is gemachtigd, in alles namens Ons te beslissen. Gegeven door ons, in Ons paleis te Mintz, den

zesden dag van Juli. Peter P." Bent u voldaan over mijn papieren, Prins?" vroeg hij, toen de ander het stuk langzaam opvouwde en weer in de enveloppe stak.

„Voldaan, ja. Maar hoe komt het, dat u in Latavia bent, en wat is de reden, dat de Prins juist u tot zijn vertrouweling heeft gekozen?"

„Is het wel noodig, Prins, dat we daarover spreken?" antwoordde Dick. „Uit het document dat u daar in de hand hebt, ziet u dat het zoo is. Is dat niet voldoende?"

Hij sprak in het Engelsch en het was duidelijk,

De Smeris

*

*Druipsnor op proletenkop
Pruimpie in zijn wangen,
Liet hij lomp en log zijn jas
Om zijn body hangen.
Sjouwershouding, krommen rug,
Knikkend op zijn beenen,
Sjokkend, omgekeerd van vlug,
Over hobbel-steenen.
Smeris was-ie, veel gesmaad;
Met de laagste namen
Smeet en smaalde Jan Plubliek
Als de „pliesies" kwamen.
Dronken zwabber en agent
Waren altijd samen.
Hoeveel menschen had je, die 't
Voor den boef opnamen!
Weet je, wat je worden moet?
't Ventje riep van „Pliesiel"
Nauwlijks was het ventje vent,
Weg was zijn ambitie.
Thans komt langs de gladde straat,
Recht van lijf en leden,
Kranig, krachtig en kordaat,
Een agent getreden.
Pak modieus en broek in vouw,
Alles naar behooren.
Lang en lenig, best van bouw
Strak en glad geschoren,
Gentleman, sportief en klaar,
Steds tot helpen waardig,
Is er ruzie langs den weg,
Hij blijft waakzaam waardig.
In 't verkeer en relletjes
Is hij oppermachtig.
Schelden? Neen, bewondering
Wordt hij thans deelachtig.
Vele wegen tegelijk
Heeft hij te bezweren,
Als hij met zijn stopsignaal
Heen en weer moet keeren
Vraag den weg, hij komt: hm, hm
Noemt hem zonder falen;
Lief voor dames, net van stem,
Spreekt hij zijn drie talen.*

MARTIN VAN WOESIK

dat prins Joachim hem bij zijn vlugge spreken niet geheel kon volgen.

„U bedoelt?"

„Wel, dat we de oude geschiedenis maar moesten laten rusten en ons tevreden moesten stellen met de feiten."

Vragend dwaalden de oogen van Joachim af naar Cicely.

„Ik zou toch wel graag eenige opheldering hebben. U was in Kilbolton en maakte daar kennis met juffrouw Vane en ik heb al eens reden gehad, om mij tegen uw tusschenkomst te verzetten."

„Zou u het nu heusch niet beter vinden, daar niet meer over te spreken, Prins?" riep Dick een beetje geërgerd uit. „U hebt mij bij die gelegenheid in het gezicht geslagen, en het kostte mij eenige moeite, om u tot het uitspreken van een verontschuldiging te krijgen. Het dient nergens toe, zulke kwesties nog eens op te rakelen. We zijn hier, om te spreken over de voorwaarden van een wapenstilstand."

Een plotselinge woede scheen zich van prins Joachim meester te maken.

„Wapenstilstand... Staatsgezag... Politiek, dat zijn niet de eenige dingen, waarop het in het leven aankomt... Denkt u soms, dat ik, omdat

ik Prins ben, niet van vleesch en bloed gemaakt ben?"

Zijn oogen schitterden als die van een krankzinnige.

„U bent hier gekomen als de gezant van mijn neef, om mij te beleedigen... U hebt u geplaatst tusschen mij en de vrouw die ik liefheb. Dat heb ik al dadelijk vermoed, op het oogenblik dat ik u voor het eerst te Kilbolton samen zag."

Zijn stem werd woest en zijn gelaat was van woede vertrokken.

„Kroon en Rijk, wat beteekenen die, vergeleken bij de vrouw die men liefheeft?... U zult haar niet van mij wegnemen... Wij zijn hier alleen... we zullen de kwestie nu meteen als man tegen man uitvechten."

Hij trad op Dick toe, die hem verbaasd aankeek om zijn uitval. De Prins wilde met hem vechten, scheen het, om het meisje, dat zij beiden liefhadden.

„Prins, ik zou er u even op willen wijzen, dat ik ongewapend ben... dat ik u, vertrouwende op uw eer, eenige oogenblikken geleden uw revolver heb teruggeven."

Prins Joachim richtte zich op, de vuisten geklemd, het heele lichaam trillend van woede. Een oogenblik scheen hij besluiteloos... maar slechts één oogenblik.

„Ik vraag u om geen gunsten, mijnheer Standring en ik zal geen misbruik maken van uw vertrouwen. Maar deze zaak moet nu, op dit oogenblik, tusschen ons worden uitgemaakt."

Toen deed hij iets onverwachts. Hij liep een pas of zes van de plek, waar zij stonden, naar een van de groote steenen, waarmee de grond was bezaaid. Daar nam hij zijn revolver uit den holster en een oogenblik dacht Standring werkelijk, dat het zijn bedoeling was hem neer te schieten, zoodat hij een beweging maakte als wilde hij dekking zoeken, maar in het volgende oogenblik bleef hij weer staan. De Prins had de revolver op den steen gelegd die precies lag tegenover de plek, waar Cicely zat. Toen keerde hij om en kwam terug. Dick keek hem verwonderd aan, toen hij met de hak van zijn laars een lijn op den grond trok.

„Kijk eens, mijnheer Standring, we zullen de zaak op de volgende manier beslechten. Daar ligt het eenige wapen, waarover wij te beschikken hebben. Wij gaan hier achter deze streep staan en worstelen met elkaar en hij die kans ziet, de revolver te grijpen is overwinnaar. Bent u klaar?"

Hoe impulsief, hoe koelbloedig Dick ook was, dit voorstel benam hem toch een oogenblik den adem. De Prins was krankzinnig, dacht hij bij zichzelf. Niemand anders dan hij met zijn sterke voorliefde voor het romantische en het avontuurlijke kon zulk een oplossing uitdenken. Zij moesten dus als twee wilde dieren vechten om het bezit van de revolver... het was idioot.

„Ik zou u nog liever ik weet niet waar zien, Prins," riep hij uit.

Zonder verder een woord te zeggen, sprong de Prins op hem toe.

„U zult vechten... u zult vechten, of u wilt of niet."

De vingers van den Prins omklemden hem de keel en nog voor hij goed begreep wat er gebeurde, voelde hij, dat hij achterover gedrukt werd. Nog een seconde en hij zou op den grond geworpen worden... Op dat oogenblik kwam zijn instinct tot zelfbehoud geheel bij hem boven. Hij, die nog slechts een oogenblik tevoren verklaard had, dat hij er niet aan dacht, aan zulk een zonderling duel deel te nemen, begon nu al zijn kracht en al zijn behendigheid te ontplooien. Met een vlugge beweging bevrijdde hij zich van den greep om zijn keel, en zijn armen om het middel van den Prins slaande, probeerde hij dien op den grond te gooien.

Elkaar vast omklemmend struikelden zij heen en weer, geen van beiden eenig voordeel op den ander behalend. Higgend worstelden zij, totdat beiden op den grond vielen. Dick lag boven, maar voor hij gebruik kon maken van zijn voordeel, was de Prins met buitengewone handigheid onder hem vandaan geglipt. Elkaar vast omklemmend, rolden zij over de lijn die op den grond getrokken was en allengs kwamen zij nader en nader tot den steen, waarop de revolver lag.

„Om 's hemelswil, Prins, houd toch op met die dwaasheid," hijgde Dick.

(Wordt voortgezet)

Velen, zeer velen hebben in deze vacantiemaand op hun tochten te voet, per auto of op hun „stalen ros” gedwaald langs onze vaderlandsche wegen en hebben zichzelf of hun tochtgenooten ongetwijfeld herhaaldelijk verzekerd dat ons landje tóch mooi is, dat er tóch veel te genieten valt aan schoonheid en bekoorlijkheid van bosch en hei of strand en duin. Of wie de stillere landwegen volgde, hij zal erkend hebben dat die vrede

Hollandsch Landsch

h Landschapsschoon

en rust ademende sfeer daar bij uitstek geschikt mag heeten, eens volop te herademen van de veelal enerverende beslommingen van het in steeds vlugger tempo voortsnellend dagelijksch leven. — Zóó een weldadige en tevens schilderachtige omgeving is de hierboven afgebeelde Leidschevaart in de buurt van Vogelenzang, langs welker „oever” menig vacatieganger zich aan het karakteristieke landschapsschoon naar hartelust verkwikt heeft.

VROUWENLEVEN

NIEUWE VINDINGEN OP HUISHOUDELIJK GEBIED

'n Electriscne oven, die slechts zeer weinig ruimte inneemt.

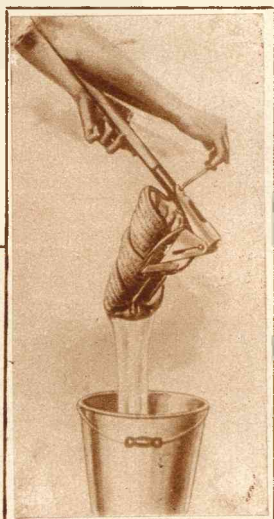
kunnen vinden. Het luikje tusschen keuken en eetkamer, waardoor de spijsen kunnen worden aangereikt, bespaart heel wat heen- en weer loopen, electrische stopcontacten worden overal aangebracht voor de moderne vindingen, waarvan onze stofzuiger wel een der meest gebruikte en nuttige is.

De hierbij gaande afbeeldingen toonen ons allerlei nieuwe huishoudelijke artikelen, die nog maar weinig bekend zijn.

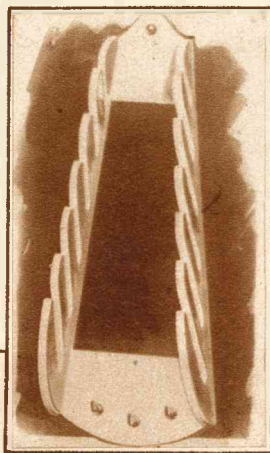
Daar is vooreerst de kleine electrische oven, die maar zeer weinig ruimte inneemt en toch voldoende plaats heeft voor een stuk vleesch van acht pond bijvoorbeeld, en slechts weinig stroom gebruikt.

Handig is het kleine meubeltje voor het ophangen van groote en kleine pannendeckels, waarbij ook nog 'n paar lepels kunnen worden opgehangen. En 'n zeef, die, voor het schoonmaken, gemakkelijk

De vuile kleertjes, die baby vóór het bad worden uitgetrokken, meteen de tobbe in en in 'n ommeziegentje gewassen. Kan het gemakkelijker voor de

Een luiwagen, waarmede dweilen kunnen worden uitgewrongen.

Rekje voor het ophangen van pannendeckels en pollepels.

huisvrouw, die haar wasch zelf behandelen wil?

'n Bordenkwest met extra ruimte, waarin 'n stukje zeep kan worden

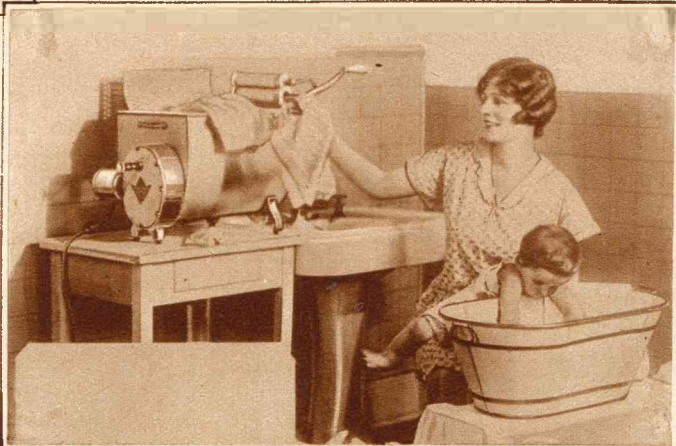
opgenomen, maakt, dat de vaten, zonder behulp van 'n teil, onder de warmwaterkraan kunnen worden gewassen.

Ten slotte nog een toestelletje, waardoor men een dweil kan uitwringen zonder zijn handen vuil te maken en waardoor men den dweil, platliggend, over den grond bewegen kan.

THERESE

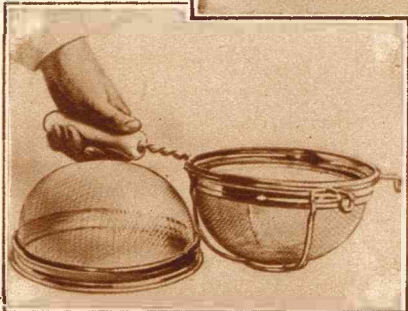
Het spreekt wel vanzelf, dat er in onzen tijd met zijn dienstbodenloosheid en de daarmee gepaard gaande hogere eischen van het personeel, nu meer en meer huisvrouwen gedwongen zijn het huishoudelijk werk zonder hulp te verrichten, voortdurend wordt gestreefd naar een vergemakkelijken der huishoudelijke bezigheden.

Dat komt reeds tot uiting bij den bouw onzer moderne woningen. Meer dan ooit wordt er gelet op allerlei kleinigheden, welke het werk der huisvrouw vergemakkelijken. De aanrecht met richels en eenigszins aflopend naar het midden heeft daar de gootsteen, zoodat de vuile vaat aan den eenen en de gewasschen vaten aan den anderen kant plaats

Kleine electrische waschmachine, die in badkamer of keuken gemakkelijk plaats kan vinden.

Hiernaast links: Zeef, die, voor het schoonmaken, geheel uit elkaar genomen kan worden.

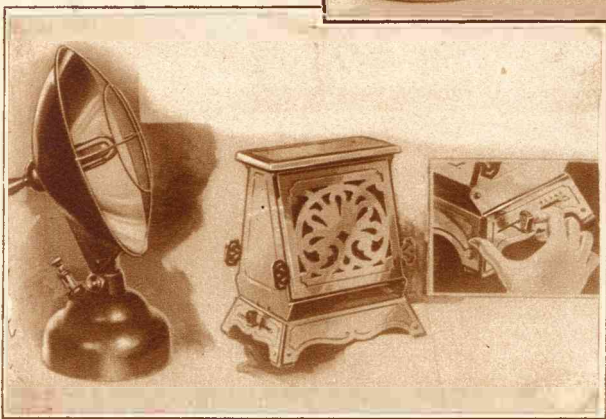

uit elkaar genomen kan worden, lijkt me al even nuttig.

Een straalkachel, waarvan de reflector evenals bij de electrische verplaatsbaar is, die echter met petroleum wordt gestookt en waarbij het brandgevaar tot een minimum is beperkt, lijkt me een goede verbetering van de gewone petroleumkachel.

De electrische broodrooster, waarbij men tevoren het gewenschte min of meer gebruikte korstje kan bepalen en die automatisch wordt uitgeschakeld, wanneer de gewenschte graad van bruinbakken is bereikt, zoodat men noch voor aanbranden noch voor nutteloos stroomverbruik behoeft te vrezen, lijkt me wel het ideaal van een broodrooster.

En wat zegt ge van de kleine electrische waschmachine, die slechts zoo weinig ruimte behoeft en waarin toch groote stukken zooals lakens, kunnen worden gewassen.

Links: Verstelbare stralenkachel, voor petroleum. Rechts: Broodrooster, die tevoren op een bepaalden graad kan worden ingesteld en automatisch uitschakelt.

Bordenkwest met ruimte voor het opnemen van zeep.

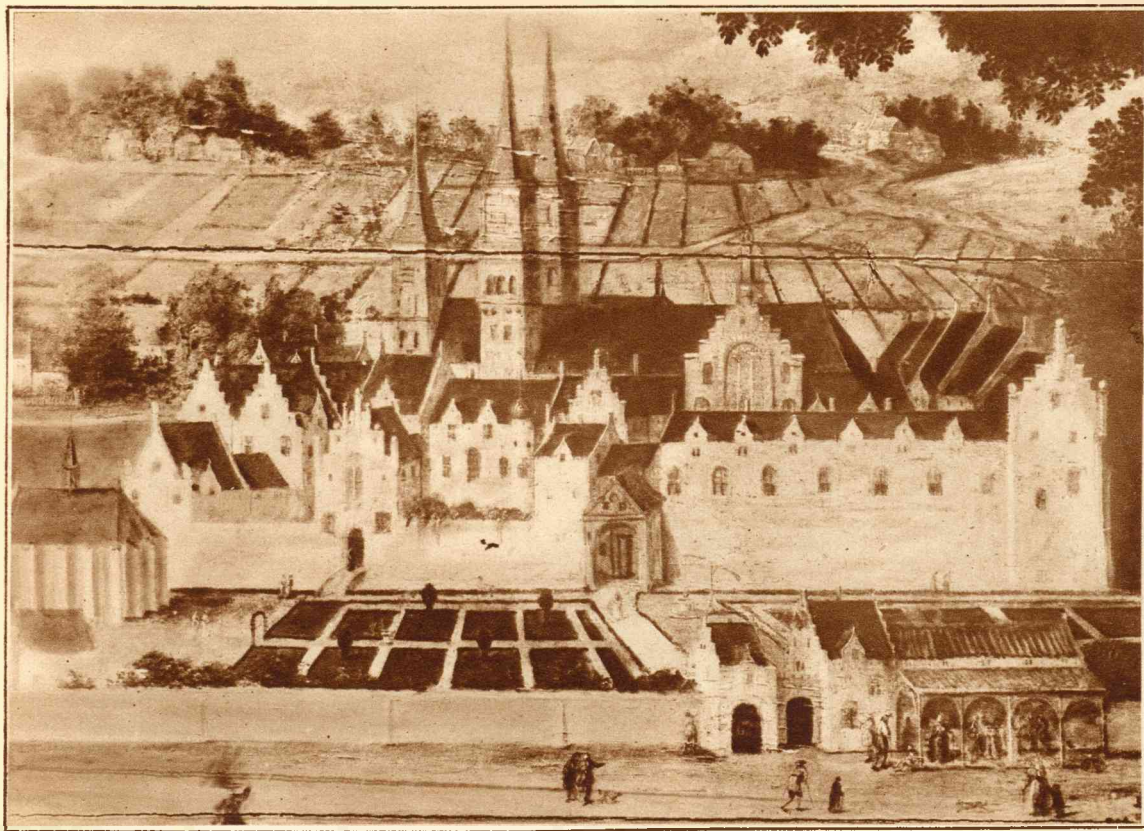
UW TENNISKLEEDING BLIJFT EVEN MOOI EN SOEPEL, HOE VAAK OOK GEWASSCHEN MITS U DIT DOET MET

LUX

MAAKT OOK EEN UITSTEKEND SHAMPOO.

Is het veilig in water 't is veilig in Lux

De Abdij van Egmond-Binnen in den jare 1643, naar een oud schilderij uit het Aartsbis-schoppelijk Museum te Utrecht.

De beroemde Abdij te Egmond-Binnen wordt herbouwd

Door den Bisschop van Haarlem is aan de orde van de Benedictijner monniken toestemming verleend tot den wederopbouw van de beroemde Abdij van Egmond.

Men is thans bezig de voor den bouw benodigde gelden (een bedrag van ongeveer f 1,500.000) bijeen te brengen. Het ligt dan in de bedoeling den heropbouw binnen een tijdruimte van twee jaar te voleindigen. Waarschijnlijk zal de op het gebied van kerkelijke bouwkunst ervaren architect Kropholler zich voor een groot deel met de plannen hiervan belasten. Zooals bekend, bestaat sedert eenige jaren ook in ons land, n.l. te Oosterhout een Holland-sche afdeeling van deze orde, die zich bijzonder actief betoont op het gebied der kerkelijke kunst. Uit de ontwerp-teekening blijkt, dat de orde der Benedictijnen den ouden luister van de wereldberoemde abdij wil herstellen. Het bouwwerk zal worden uitgevoerd in klinkers en zal, evenals de oude abdij, drie groote torens krijgen. Uit architectonisch oogpunt zal het dan ook ongetwijfeld een kunstwerk worden.

Omtrent het voormalige bouwwerk vinden we het volgende vermeld:

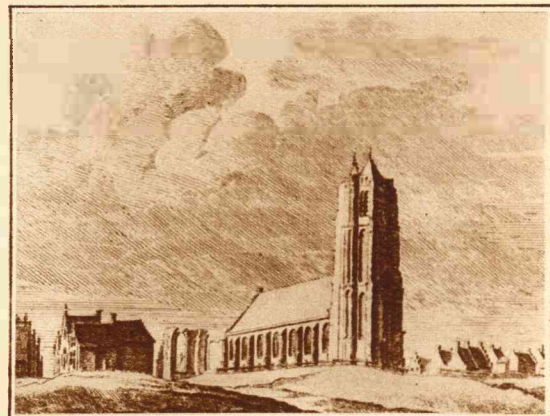
De abdij te Egmond werd in 889 gesticht door Dirk I, graaf van Holland. Het was een houten gebouw, bewoond door nonnen, doch werd door de Friezen verbrand. Dirk II liet in 977 de abdij herbouwen als monnikenklooster, terwijl de nonnen naar Bennebroek werden verplaatst.

Van de abten noemen wij: Monobold, den eersten abt (910), de heer Steven van Egmond, den 5en abt († 1083) van wien verteld wordt, dat hij aan een dief, die hun boter ontstal, daarenboven brood schonk, heer Amalijn, den 7den abt en kapelaan van Petronella, gemalin van graaf Floris II, die in 1129 door den bis-

schop van Utrecht werd afgezet, heer Lubbert van Egmond, den 16en abt († 1263), die het voorrecht verwierf, dat de abten van Egmond, evenals de bisschoppen, een staf en een ring mochten dragen.

In 1350 ontstond er een hevige twist tusschen de abten van het klooster en de heeren van Egmond, daar deze laatsten zich goederen der geestelijkheid hadden toegeëigend. Deze duurde tot 1437, toen er door tusschenkomst van Philips van Bourgondië en op bevel van den paus een verdrag gesloten werd, waarbij de heeren van Egmond in het gelijk werden gesteld. Dit veroorzaakte groote verbittering bij de klooster-voogden. De laatste abt was Govaert van Mierlo.

In 1573 werd deze beroemde abdij, waar de graven van Holland ter aarde werden besteld, aan de vlammen prijsgegeven door de krijgsbenden van Sonoy, waardoor een uitmuntende bibliotheek

Het dorp Egmond aan Zee in 1730 naar een oude prent

van handschriften en gedrukte boeken en vele kerksieraden en kostbaarheden verloren gingen.

In den loop der tijden verdwenen zelfs de bouwvallen.

Vóór eenige jaren werden opgravingen naar de fundamenteën van de abdij verricht en kon nauwkeurig worden vastgesteld, waar de abdij te Egmond-Binnen gestaan heeft.

Hiernaast: Panorama van het tegenwoordige Egmond aan Zee naar de landzijde genomen.

Hieronder: Egmond aan Zee zooals het zich in het begin der 19de eeuw vertoonde.

Californië met zijn unieke klimaat bezit ook een overstelpenden rijkdom aan natuurschoon. Getuige bijvoorbeeld dit prachtige plekje aan de kust van den Grooten Oceaan op de Carmel Hooglanden.

Kiespijn is een afschuwelijke pijn. Het is erger dan hoofdpijn en veel erger dan eksteroogen, behalve natuurlijk wanneer je hoofdpijn hebt en geen kiespijn, dan vind je hoofdpijn erger en zou je kiespijn wenschen te hebben, op voorwaarde dan altijd dat je van de hoofdpijn verlost zou zijn. Maar dat zijn van die dingen, die je niet voor het zeggen hebt.

Wanneer je zooals ik een gebit van middelbaren leeftijd hebt en nooit laboreerde aan holle kiezen, ontstoken wortels, zwerende kaken, afzakkend tandvleesch of andere euvelen waaraan een compleet tweeëndertig-deelig „eetservies” mank kan gaan, ik zeg wanneer je nooit met je gebit gesukkeld hebt, en je wordt op zekeren nacht wakker met een gevoel alsof... maar u hebt allen wel eens kiespijn gehad en een beschrijving van het desbetreffende gevoel kan dus gevoeglijk achterwege blijven.

Ik werd dus wakker met het u bekende gevoel, maar daar ik zooals gezegd nooit aan kiespijn geleden had, kon ik de pijn geen namen geven, en wist ik niet wat er aan haperde. Ik vond 't vreemd en onaangenaam, en lag er over te tobben wat ik eigenlijk wel mankeeren kon. Ik kon den slaap niet meer vatten en de pijn werd ondraaglijk. Ik wentelde mij van rechts naar links en van links naar rechts tot ik er duizelig van werd, maar alles zonder resultaat.

Toen deed ik iets wat ik onder normale omstandigheden, wanneer de groote wijzer op tien en de kleine tegen de twee aanstaat, nooit zou doen; ik maakte mijn vrouw wakker, en ik gaf haar een nauwkeurige en volledige beschrijving van wat ik voelde. Ik sprak van steken, zagen en knagen.

„Dat is kiespijn,” geeuwde zij, en in

KIESPIJN

door A. v. P.

De sportieve gezusters Violet en Ebelijn Cordery reden te Surrey 30.000 mijlen in 30.000 minuten, door elkander aan het stuur van haar auto geregeld af te misselen.

den toon waarop zij sprak lag een mengeling van slaperigheid, medelijden en triomf. Slaperigheid vanwege het weinig gevorderde uur, medelijden omdat zij van me...., enfin, omdat wij getrouwd zijn en triomf omdat zij me altijd verweten had, dat ik mijn gebit niet behoorlijk onderhield, en er nog wel eens spijt van zou hebben.

Maar nu zij eenmaal triomfeerde, en ik er oprecht spijt van had, maakte zij geen misbruik van haar overwicht, en haar triomf en slaperigheid maakten plaats voor medelijden alleen. Zij is toen het bed uitgestapt en even later slikte ik twee wettig gedeponeerde aspirines op een glas water ten gevolge waarvan de pijn minderde en ik weer in slaap viel.

Den volgenden morgen aan de ontbijttafel spraken wij over kiespijn, alleen maar over kiespijn. Mijn vrouw haalde voorbeelden aan van mensen die er bijna gek van geworden waren, en als bezetenen de kamer rond renden en met het hoofd tegen den muur liepen, iets wat de gehoorigheid der tegenwoordige huizen in aanmerking genomen, onaangenaam voor de burens moet zijn geweest.

Wij spraken voorts over tandartsen. Mijn vrouw loopt zoo'n beetje weg met tandartsen, ten minste figuurlijk. Volgens haar zijn tandartsen zachtvaardige wezens, die geen vlieg kwaad kunnen doen; maar wat schiet een mensch daarmee op. Kiezen trekken is voor haar een ontspanning, en zooals een andere vrouw gaat theeën of winkelen, gaat zij een kies laten trekken.

„Heusch, het doet geen pijn,” besloot zij. „Ze zijn er uit voordat je het weet.”

En gesterkt door deze wetenschap besloot ik, wanneer ik in den loop van den dag nog pijn mocht hebben, de kies 's avonds dan maar te laten trekken.

Het is een oud gezegde, dat wanneer je naar een tandarts gaat en den knop van de bel in de hand neemt, de kiespijn subiet verdwenen is, en je dus rustig naar huis kan terugkeeren. Maar sinds de tandartsen dezen truc in de gaten hebben, is de aardigheid er een beetje af, want zij hebben zich sindsdien allen elektrische schellen aangeschaft. Ik ben 's avonds dan toch maar gegaan, en raakte voorzichtig het elektrische belletje aan, dat echter dadelijk overging, maar mijn kiespijn verminderde niet. Ik werd in een wachtkamer gelaten en kort daarop in de spreekkamer.

„Gaaf u zitten,” noodigde de dokter mij met vriendelijk gebaar, en ik nam plaats in een zeer eigenaardigen stoel waarin ik meer lag dan zat. Links van mijn stoel, die mij herinnerde aan de zetels in een kapsalon, was een soort springfontein en rechts kwam de dokter staan.

Ik verwachtte nu elk oogenblik dat hij vragen zou: „Scheren of knippen?” en in gedachte rook ik reeds den weeken jasmijnduin van een aankomend kappersbediende. Maar er gebeurde niets van dat alles. Ik had eenvoudig mijn mond open te doen, hij tikte tegen een paar kiezen en ik schreeuwde het uit van de pijn. Ik werd toen verdoofd, wat ik een onaangenaam gevoel vond. Mijn kaak werd stijf en ik voelde me als bevroren vleesch.

Er moest een kwartier verlopen, alvorens ik afdoend verdoofd was, maar dit kwartier duurde een eeuw, hoewel de dokter, die een aangenaam causeur was, met gezelligen kout den tijd trachtte te bekorten. Eindelijk ging het gebeuren. Er verdween een tang in mijn mond en ik voelde een gemorrel aan mijn bovenkaak. De tang kwam weer te voorschijn. Zou ze er uit zijn „voor ik het wist?”

Tang weer naar binnen, tang weer er uit. Het leek een spelletje.

Toen was de operatie afgelopen. Pijn had ik niet gevoeld, het heeft inderdaad niets te betekenen.

Voor 't eerst werden bij de Engelsche manoeuvres giftgassen gebruikt. Hoe verheffend de aanblik van 't moderne strijd-gemoel is, toont vrij duidelijk deze vriendelijke kiek.

Ik spoelde aan de springfontein en al spoelende vroeg ik mezelf af of er nu een of twee getrokken waren. Mijn tong voelde een groote leegte, maar was het nu een groote, of waren het twee kleintjes? Ik moest er het mijne van hebben, en hoewel ik nog niet goed spreken kon vroeg ik: „Hoeveel?” „Vijf gulden,” antwoordde hij beminneijk.

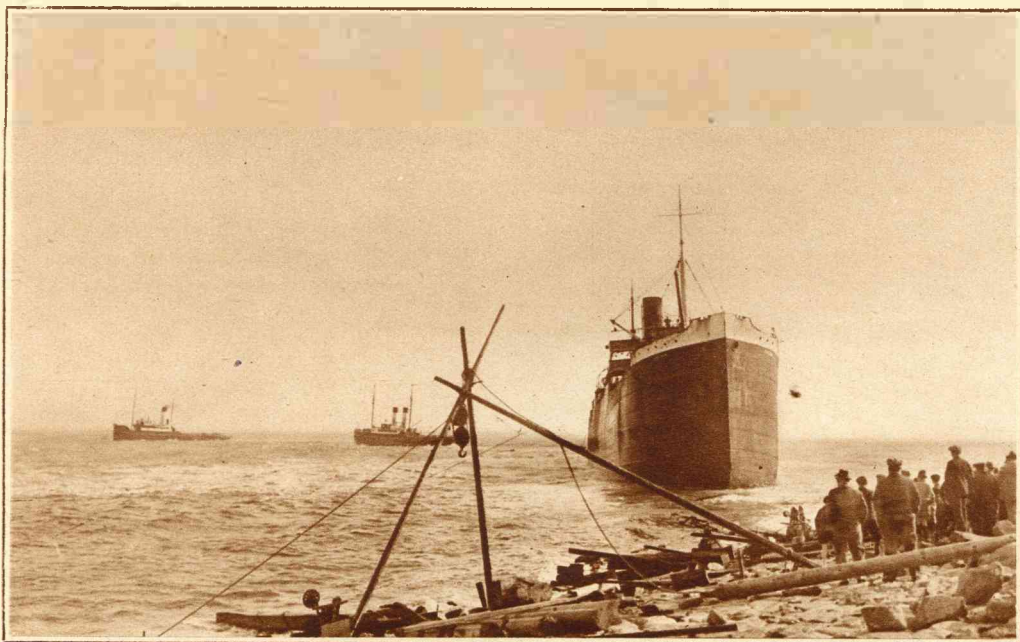
Ik voel nu in mij den moed van een oud-strijder,

en mijn respect voor brandweermannen en dieren-temmers is danig verminderd; wat heeft het eigenlijk allemaal om het lijf, ik heb wel een kies laten trekken.

En als iemand zich ooit tegen mij over kiespijn beklagt en de kamer rondrent, of voornemens is met het hoofd tegen den muur te loopen dan zeg ik: „Doe het niet, laat hem liever trekken, hij is er uit voor je het weet.”

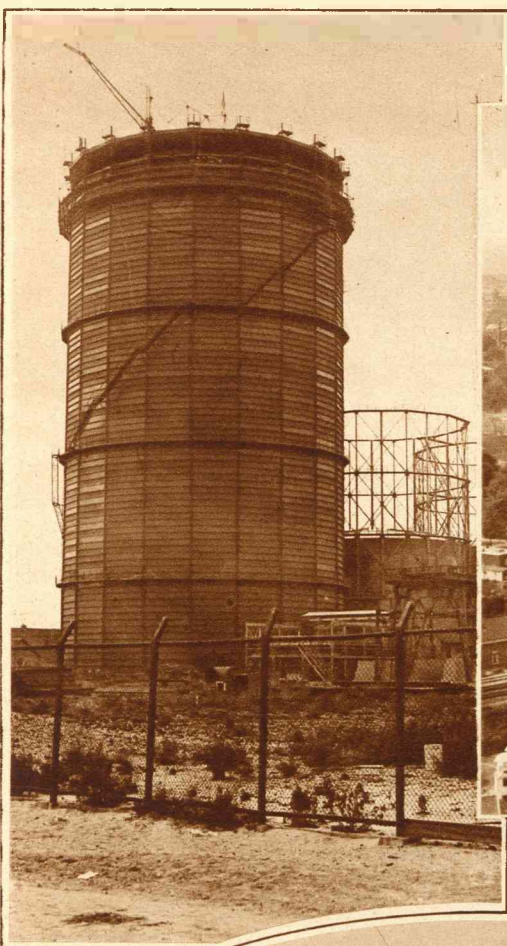
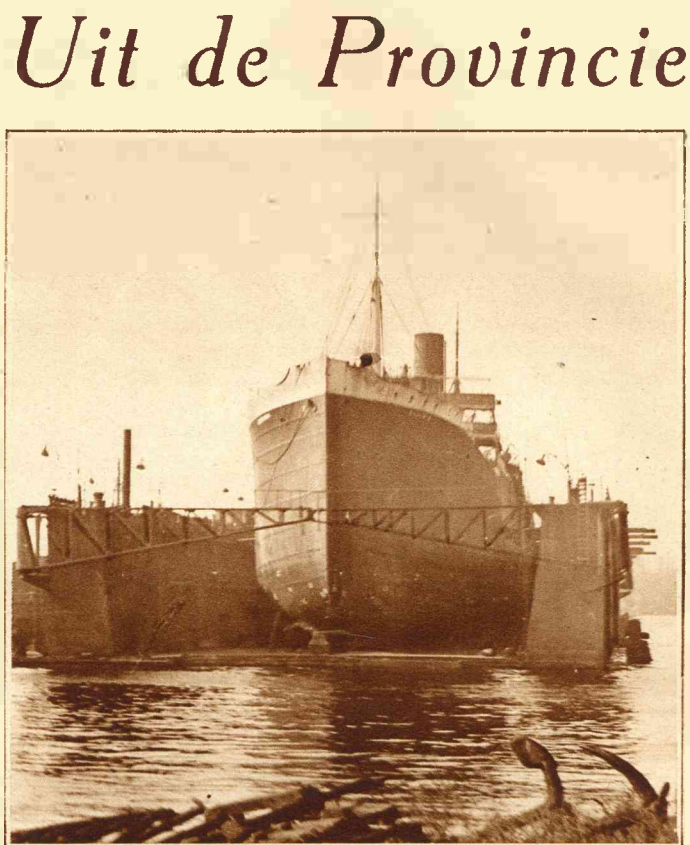

Het Italiaansche stadje San Remo aan de Ligurische zee is een der heerlijkste lustoorden der Riviera. En een Regatta in zijn prachtig blaauwe water maakt dit kiekje erom tot een dubbele genieting.

Op Zaterdagmorgen 24 November 1928 strandde het Grieksche s.s. „Eugenia” alhier en in den morgen van Zaterdag 24 Augustus 1929 kwam het schip onder groot gejuich der aanwezigen na precies 9 maanden los. Bijgaande opname maakten we, toen het schip van den dijk in zee schoof.

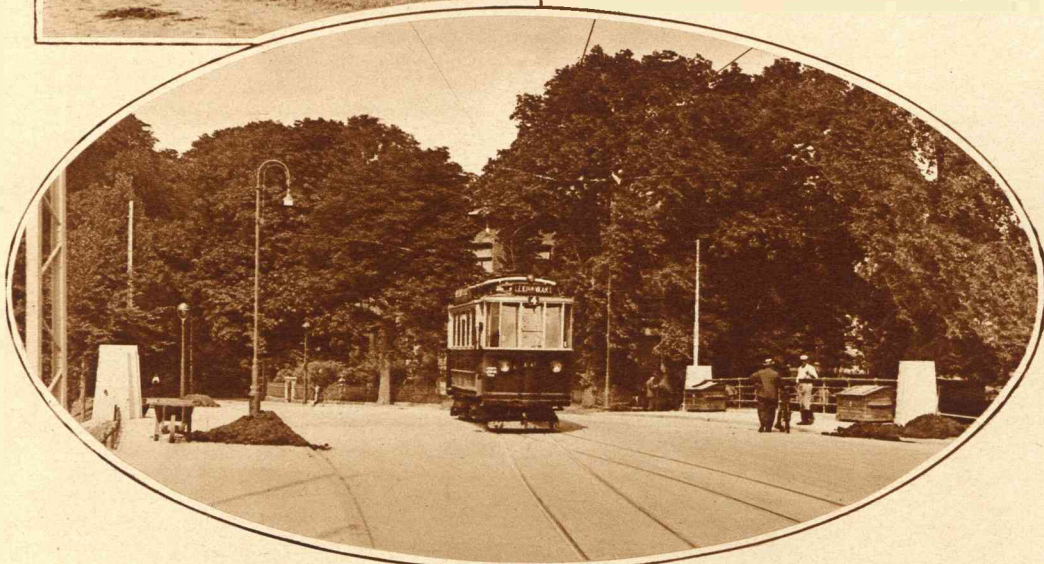
Naar Amsterdam gesleept, heeft de onvrijwillige gast, die gedurende haar negenmaandsche rustperiode een attractieve bezienswaardigheid van Den Helder geweest is, een rustplaats gevonden in een Amsterdamsch droogdok, waar ze grondig herzien en opgekalefaterd zal worden.

Hiernaast: De nieuwe, kolossale gashouder van Haarlem heeft thans zijn hoogste punt bereikt ten teeken waarvan de vlag in top geheschen is.

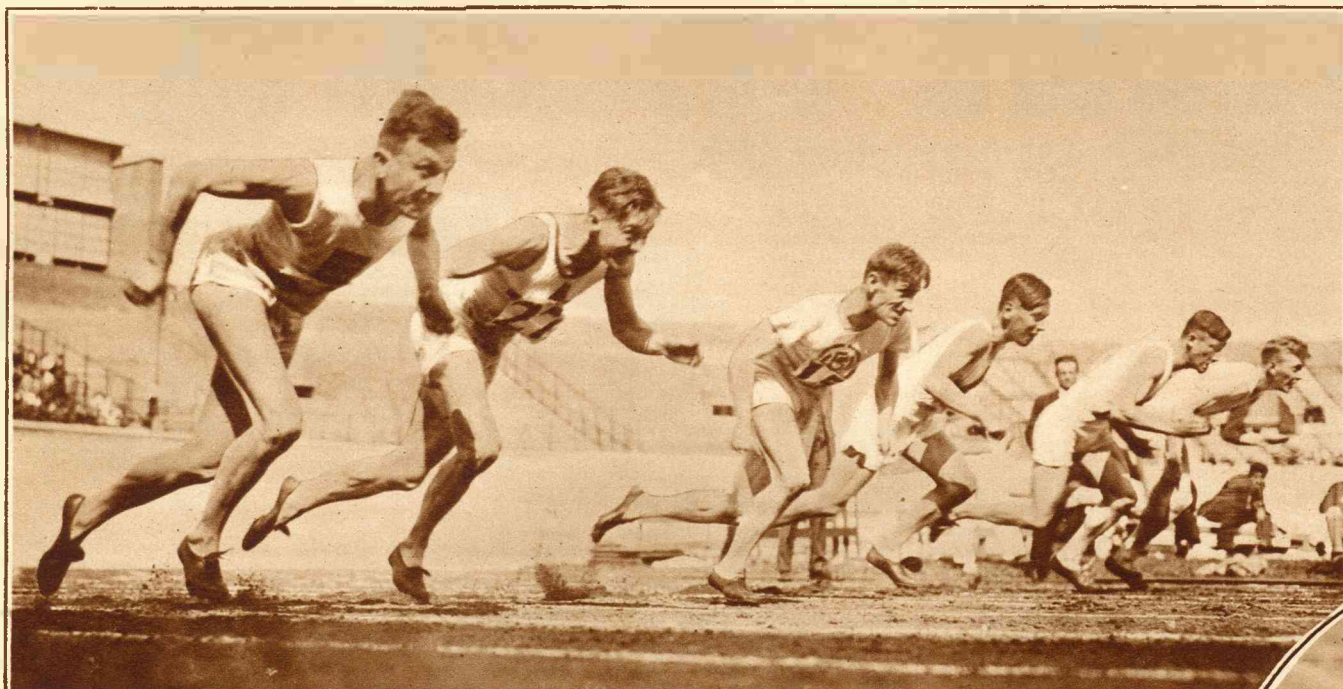
Vanaf dit hoogtepunt heeft men 'n schitterend panorama over de bloemenstad. Op den voorgrond links ziet men den koepel van de gevangenis, beter gezegd de „paraplu”, links daarachter de oude St. Bavo met daarachter weer de nieuwe St. Bavo-kathedraal; rechts het Spaarne.

Na zeer langdurige werkzaamheden is de nieuwe Manege-brug te Haarlem eindelijk gereed gekomen die een prachtige verkeersverbetering genoemd mag worden.

Te Heiloo heeft de vorige week de jaarlijksche Land- en Tuinbouwtentoonstelling plaats gevonden, een bijzondere gebeurtenis voor die omgeving. Ziehier een verzameling geiten, door de afdeling Heiloo van de Ned. Geitenfokvereniging ingezonden.

De atletiekkampioenschappen in het Stadion. Aan den start voor de 100 M. Van l. n. r. v. d. Berge (winnaar) Schoonheim, Broos, Both, Berger en Benz.

SPORT VAN ZONDAG

Onze atleten hebben Zaterdag en Zondag in het Stadion uitstekend werk verricht. Het is nu eens niet gebleven bij recordverbetering op vrijwel onbekende afstanden. Hoogerwerf, Zeegers, v. d. Berge, Broos zij allen hebben zich op de loopnummers bijzonder onderscheiden. De manier waarop laatstgenoemde de 400 M. won voor Paulen bracht alle aanwezigen in extase.

Na de vrij poovere resultaten tegen de West-Duitschers doet het ons een bijzonder genoegen dat de prestaties onzer mensen zich weer in stijgende lijn bewegen. De wedstrijden in het Stadion zijn een goede propaganda voor de mooie atletiek geweest.

Intusschen hebben de mensen van de spikes en die welke het racket zwaaiden of een cricketbat hanteerden hun grootste triomfen al weer gevierd. Koning Voetbal is druk doende ruim baan voor zich te maken. Zijn zomerslaap is niet van langen duur geweest.

Het tournooi om den A.R.O.L.-beker neemt van jaar tot jaar in belangrijkheid toe. De ijverige organisatoren van A.F.C. zullen eenige jaren geleden nauwelijks vermoed hebben dat deze wedstrijdenreeks zoo'n hooge vlucht zou nemen.

De Haarlemsche clubs waren ditmaal in verband met de aan het H.F.C.-jubileum verbonden wedstrijden verhinderd, doch de bezetting heeft er niet onder geleden. Naast Blauw Wit en een viertal Amsterdamsche tweede klassers hebben we Zondag Robur, H.B.S., Be Quick, N.A.C. en Z.A.C. in actie gezien.

Ajax is weer zoek. Wij kennen de reden waarom de Ajacieden nu weer ontbreken niet precies. Het is echter wel jammer dat de club uit de Meer steeds geen medewerking verleent of kan verleenen.

De voetballiefhebbers hebben er niet minder om genoten. Niet dat de Zondag gespeelde wedstrijden op zoo'n bijzonder hoog peil stonden. In de meeste gevallen kon men er zelfs de ongevoelheid der spelers nog zeer goed uit proeven, maar genoten is er alleen door de aanwezigheid van het bruine monster en de gezellige sfeer, welke er als van ouds weer op het knusse A.F.C. heerschte.

Aan de hand van hetgeen wij op dezen eersten dag te zien hebben gekregen kan worden afgeleid dat noch A.F.C. noch V.V.A. in het komende seizoen kampioensillusies behoeven te koesteren. D.E.C. heeft tegen Robur kranig partij gegeven maar moest later op den middag de meerderheid van H.B.S. erkennen.

Zeeburgia had zich eerst reeds door H.B.S. laten wippen, zoodat de Hagenaars op het A.F.C.-

Het tournooi om den A.R.O.L.-beker. A.F.C. en V.V.A. in den strijd. Moment voor het doel van V.V.A.

Jan Zeegers verbetert het record op de Engelsche mijl. Zeegers houdt er van met „zijn tijd mee te gaan”. Intusschen een fraaie prestatie van den A.V.A.C.-man dien men reeds op zijn retour waande.

ven. Het spel in dezen doelpuntenrijken wedstrijd was wel het beste van den dag. Met 5—3 won N.A.C. van de Oostelijke tegenstanders. Het laat zich aanzien dat de Bredanaars aan den Wandelweg nog wel meer van zich zullen doen spreken. Blauw Wit, N.A.C. en H.B.S. zij kunnen ons Zondag a.s. nog op iets fraais onthalen. Het zou wel aardig zijn wanneer V.V.A. temidden van dit vrij sterke drietal eens voor een verrassing wist te zorgen. Bijzonder groot is de kans hierop echter niet.

Het tournooi om den A.R.O.L.-beker. De A.F.C.ers maken een aanval van V.V.A. onschadelijk.

terrein bijzonder gunstig debuteerden en er wel geen spijt van zullen hebben dat zij er de wedstrijden om den Zilveren Bal te Rotterdam voor gaven.

Het Noordelijke voetbal had in het Groninger Be Quick een vertegenwoordiger die er niet veel van terecht bracht. Blauw Wit had met deze tegenstanders niet de minste moeite en scoorde in een uur tijd vijf doelpunten tegen hem, waarmede nog meer de zwakheid van Be Quick dan de kracht der zebra's werd gemonstreerd.

Beter voetbal vertoonden het Oosten en Zuiden, van wie Z.A.C. en N.A.C. acte de présence ga-

DUISTERE MACHTEN

NAAR HET ENGELSCH VAN JOSEPH HOCKING

HET VERHAAL TOT NU TOE

Mark Martineau, die in de rechten studeert, is beschuldigd van moord op Abraham Robertshaw. De jury spreekt het „niet schuldig“ over hem uit, maar de publieke opinie houdt hem voor schuldig. Hij wendt zich tot rechter Sedgmoor om raad. Deze adviseert hem in Canada of Australië zijn geluk te beproeven, maar Martineau wil het land niet uit. Dina, Sedgmoor's dochter, geeft Martineau gelijk, omdat hij den moordenaar van Robertshaw wil ontdekken. Mark wandelt 's avonds langs de kade en ontmoet daar een jonge bloemenverkoopster, Elsie May. Deze spreekt hem moed in, geeft hem drie shillings te leen en den raad, Londen te verlaten, naar buiten te gaan en daar als tuinknecht werk zien te krijgen. Hij volgt dien raad en wordt, na eenig zoeken, door Wilding, een rijk koopman uit de city, die villa „Poplars“ bewoont, in dienst genomen. Dina Sedgmoor komt op de „Poplars“ logeeren en herkent in den tuinknecht Mark Martineau. Zonder zich goed rekenschap te geven van de mogelijke gevolgen voor Martineau, deelt zij den jongen Herbert Wilding mede, wie Martineau eigenlijk is. De oude en de jonge Wilding gelooven in Mark's schuld en de oude heer zegt hem de betrekking op. Mark vertrekt naar Londen. Hij treedt daar als boekhandelaarsbediende in dienst bij Josua Bentham. Mark's pogingen om het geheim van den moord te ontsluiten, hebben geen succes. Na een jaar zegt Bentham hem de betrekking op. Het gelukt hem een betrekking als secretaris te krijgen bij Dr. Margraves, een archeoloog, die z'n vader gekend heeft. In den boekwinkel heeft hij een onderhoud met rechter Sedgmoor's diens dochter. Tot z'n verbazing ontvangt hij een paar dagen daarna een uitnodiging voor 'n avondpartij

ten huize van den rechter. Herbert Wilding is er ook. Hij spreekt met de gasten over Mark, waardoor deze door iedereen gemeden en genoodzaakt wordt het huis te verlaten. Na eindeloos zoeken vindt hij in Scotland Yard een brief, waardoor hij op het spoor van den moordenaar hoopt te komen. In een restaurant ontmoet hij kort daarop Edgar Barret, iemand, wiens naam in den brief genoemd wordt. Op een avond verlaat Barret Londen. Mark volgt hem ongezien. Barret gaat naar een eenzaam landhuis en Mark legt zich vlak voor 't huis in hinderlaag. Daar ziet hij aan een der vensters een jong meisje in wier oogen een uitdrukking van ontzetting ligt. Eenige oogenblikken later verdwijnt de gestalte en verlaat ook Barret de woning en daarna Londen zonder adres achter te laten. Mark gaat weer naar het landhuis, doch vlak er bij gekomen, wordt hij van achteren overvallen en bewusteloos geslagen. Hij ontwaakt in een ziekenhuis dat hij na eenigen tijd hersteld verlaat. Hij tracht inlichtingen in te winnen omtrent het landhuis, maar verneemt slechts zeer weinig. Nu gaat hij weer naar 't landhuis, komt door de achterdeur binnen en hoort in een der kamers op de tweede verdieping iemand luid snikken. Hij treedt de kamer binnen en vindt daar een jong meisje van ongeveer 20 jaar. Uit het onderhoud dat nu volgt, blijkt, dat zij een geheim verdriet heeft, hetwelk zij nog niet wil openbaren. Mark deelt het doel van zijn komst mede en zij spreken af, dat hij over een dag of drie zal terugkomen. Zij heeft dan inmiddels nagedacht over zijn voorstel om hem de oorzaak van haar leed mee te deelen. Mark verlaat ongemerkt het landhuis. Hij stelt nu persoonlijk een onderzoek in in het huis en de kamer waar Robertshaw vermoord is en ontdekt in die kamer een kleine opening die toegang geeft tot de vliering van het huis er

naast. Op die vliering vindt hij een haarspeld van een vrouw, wat het geval nog raadselachtiger maakt. In de bladen leest hij, dat in Marystreet een moord gepleegd is op zekeren George Dawson. Elsie May, het meisje dat hem drie shillings geleend heeft, wordt van dien moord verdacht en in arrest gesteld. Mark bezoekt haar in de cel en daar hij inmiddels tot advocaat gepromoveerd is, biedt hij zich aan om als haar verdediger op te treden. Dit aanbod wordt door Elsie, die verzekert onschuldig aan den moord te zijn, met vreugde aanvaard. In het lijkenhuis komt Mark tot de ontdekking, dat de vermoorde George Dawson Edgar Barret is. Bij het voorloopig onderzoek voor den rechter meldt zich ook als getuige zekere Imri Clarke, 'n handelaar in Oostersche juweelen, aan, die meedeelt, dat de vermoorde zijn secretaris was. Van zijn particuliere aangelegenheden weet hij echter niets af. Mark besluit Imri Clarke te bezoeken. Hij wordt door dezen beleefd ontvangen, maar wordt niet veel wijzer. Bij 't verlaten van Clarke's huis ziet hij aan een der bovenvensters het gelaat der donkere, zwaar gebouwde vrouw, die hij eenigen tijd geleden in het eenzame huis op het land had gezien. Hij tracht inlichtingen bij Elsie May in te winnen omtrent Edgar Barret, maar zij kan hem niet veel vertellen. Op straat ontmoet hij daarna Dina Sedgmoor met wie hij een onderhoud heeft, waaruit blijkt dat ze elkander liefhebben. Voor de rechtbank houdt Mark een pleitrede ter verdediging van Elsie May. Ook Imri Clarke is daarbij tegenwoordig en Mark zinspeelt er op, dat deze meer van den moord op Robertshaw en Barret weet. Op den avond van dien dag ontvangt hij bezoek van een gesluierde dame in wie hij het onbekende meisje herkent, dat hij in het verlaten huis gezien heeft.

Een onbestemde vrees maakte zich van Mark meester. Hij begreep, dat veel, zoo niet alles van dit onderhoud zou afhangen. „De waarheid moet aan 't licht komen,” zei hij; „alles wat verborgen is, moet uit z'n schuilhoek te voorschijn gehaald worden.

„Alles?” zei ze stamelend.

„Ja, alles.”

„U moogt me niet alles laten zeggen. U hebt gezworen, dat me geen kwaad zou overkomen. Het was mijn schuld niet, dat ik u op dien bepaalden dag niet gesproken heb. Hij vermoedde het een en ander en nam me mee naar Londen, waar hij me in z'n huis opsloot. O, ik ben zoo bang!” „Maar u hebt niets te vrezen,” antwoordde Mark. „Niemand kan u kwaad doen, wanneer u de waarheid zegt.”

„Ik weet wel wat u van plan bent te doen,” riep het meisje, bijna schreiend uit; „u hebt het me toen gezegd. U zou niet rusten, voor u uw naam van elke smet gezuiverd hadt.

Maar bedenk, dat u gezworen hebt, dat wat er ook aan 't licht mocht komen, ik er geen kwade gevolgen van zou onder vinden.”

„Maar hoe zou dat dan in 's hemelsnaam kunnen?” vroeg Mark verbaasd.

„Hoe?” riep ze uit; „u vraagt me hoe? Weet dan, dat ik Abraham Robertshaw vermoord heb.”

Het was Mark alsof hij een slag op z'n hoofd kreeg, die hem deed duizelen. Was hij krankzinnig geworden? Droomde hij? Maar neen, dit arme schepsel was niet bij haar verstand en in haar verstandsverbijstering was ze bij hem gekomen om hem iets te vertellen, dat slechts in haar ontstelde verbeelding bestond.

„En” ging het meisje op hartstochtelijken toon voort, „houdt u zoo uw eed? U hebt me uw hulp beloofd, u hebt beloofd er voor te zorgen, dat me geen kwaad zal overkomen en toch bent u bezig den strop gereed te maken, waaraan ik opgehangen moet worden!”

„Maar hoe is het mogelijk?” riep Mark uit; „hoe is u er toch toe gekomen? Hoe kon u in 's hemelsnaam zoo iets doen? Wie bent u? Waar

komt u vandaan? Wat was uw doel, toen u zoo iets verschrikkelijks deed?”

„Ik heb het gedaan.” Haar stem klonk onnatuurlijk. „Hij en die vrouw brachten me in het huis er naast. O, ik herinner het me maar al te goed. Wij waren den geheelen avond in dat kamertje geweest, op de bovenste verdieping van 't huis.”

Het arme meisje streek bevend met haar hand over d'r voorhoofd, als om de schrikbeelden die haar folterden te verdrijven.

„Het was,” ging zij voort, „een stille avond, o, zoo stil; er was iemand, die me zei, dat ik door een kleine opening terzijde van het dak moest kruipen. Ik deed het. Ik ging de kamer binnen waar hij zat en toen... neen, ik kan niet verder vertellen. Maar ik heb het gedaan. Ik moet krankzinnig geweest zijn. Ik weet, dat ik vervuld was van moordgedachten en o, die verschrikkelijke gedachten, die me later tot in m'n slaap vervolgden! U kunt u dat niet voorstellen.”

Maaiers, de zeisens
Hecht in de handen!

Volgende meissens

Bindt er uw banden!

Heerlijke terwe, vroomheid en vreugd!
Rijk is de boer als de terwe deugt!

„Terwe” René de Clercq.

Het meisje zag hem als in smartelijke gedachten verzinken aan. **No. 24**

„En daarna?” vroeg Mark, die nog altijd niet van z'n pijnlijke verbazing bekomen was.

„Daarna drukten ze me op 't hart, dat ik zwijgen moest, dat, wanneer ik sprak, ik opgehangen zou worden. Het wapen waarmee ik het deed, heb ik nog. De priem is vlak bij het heft gebroken. Ik heb het geheele rechtsgeding gelezen. Wanneer u veroordeeld was geworden, dan zou ik m'n daad bekend gemaakt hebben. Onverschillig wat ze er van zouden zeggen. Maar toen u in vrijheid gesteld was, kon het me niet meer schelen. Wat zou het ook gebaat hebben? Niemand zou er door geholpen zijn. Daarom zweeg ik. Daarom wilde ik in dat oude, eenzame huis blijven. Maar u hebt gezworen, dat mij geen kwaad zou geschieden. Daarom ben ik vanavond bij u gekomen. Nu moet ik heen gaan, anders zullen ze te weten komen, dat ik hier geweest ben.”

„Neen, neen,” zei Mark, „nu moet ik meer weten. U hebt me niet de heele waarheid verteld. Waarom moest u die misdaad begaan?”

„M'n hoofd is heel in de war. Ik kan niet geregeld denken. M'n gedachten kan ik niet bij elkaar houden.”

Mark dacht eenige oogenblikken na. Ook hem viel het moeilijk nog meer te zeggen. De bekentenis van het jonge meisje had hem geheel in de war gebracht. Hij had aan Dina Sedgmoor beloofd, dat hij z'n onschuld voor de geheele wereld zou bewijzen; z'n geluk hing daarvan af. Wanneer het bewijs geleverd was, dan vertoonde zich voor hem een gelukkige toekomst in 't verschiep. De vrouw, wier liefde hij had weten te winnen, zou dan z'n echtgenoot worden. Maar hij had dit arme schepsel gezworen, dat, wat er ook mocht gebeuren, haar geen kwaad zou overkomen en nu kon de waarheid niet aan 't

licht komen, zonder dat hij meenedig werd. „U hebt me gezegd,” zei hij ten slotte, „dat u den ouden man vermoord hebt, dat u van het eene huis in het andere sloop?”

„Ja, dat heb ik gedaan.”

„Hebt u hem gekend?”

„Nee, dat is te zeggen, we hebben elkaar nooit ontmoet of gesproken, maar men heeft me veel van hem verteld en me gezegd dat hij een vijand van me was. Hij had m'n vader om 't leven gebracht in Afrika, na hem eerst van z'n geld beroofd te hebben. Door hem was ik alleen op de wereld, zonder vrienden. Daarna vertelde men mij, dat hij het op m'n ondergang gemunt had en me van het weinige wilde berooven, dat ik nog had overgehouden. Dien man, zoo zei men mij, moest ik vermoorden!”

„Wie was die „men?”

„M'n bewaker.”

„Wie? mijnheer Imri Clarke?”

„Ja.”

„Vertel me eens wat meer van hem; wie is die Imri Clarke?”

„Dat kan ik niet zeggen,” zei het meisje; een hevige schrik maakte zich weer van haar meester. „Hij is een geheimzinnig persoon; wie hij eigenlijk is, dat weet ik niet. Overal waar hij komt, neemt hij een anderen naam aan. Ik begrijp dit alles niet goed, maar het is zooals ik u zeg.”

Ze zei dit met eentonige stem, alsof ze vermoeid was.

„Nu moet ik naar huis,” hernam ze haastig, „anders zullen ze weten dat ik een tijd lang weg geweest ben.”

„Nog niet,” antwoordde Mark. „Er zijn nog andere dingen te bespreken.”

Hij stond op en liep het kleine vertrek op en neer. Hij wist, dat, het een hij tot nu toe aan 't jonge meisje gevraagd had, slechts weinig was in vergelijking met hetgeen hij nog te vragen had. Er was nog zóóveel, dat in 't duister lag. Hij had nog slechts de buitenwerken der sterke vesting veroverd. De vesting zelf stond nog onaangetaast en dreigend voor zijn geestesblik. Nu ging hij weer zitten en stelde haar nog verscheidene vragen. In 't eerst scheen zij de beteekenis dier vragen niet te begrijpen, maar langzamerhand kon men in haar oogen die uitdrukking van schrik en ontzetting weer waarnemen. Zij scheen geheel onder den indruk der gedachten te komen, die Mark's vragen in haar opwekten. Die gedachten voerden haar terug naar de verschrikkelijke daad, welke zij bekend had te hebben bedreven. Mark maakte aantekeningen van de antwoorden, die zij hem op z'n vragen gegeven had. Ofschoon sommige dier antwoorden hem niet belangrijk voorkwamen zoo meende hij ze niet aan z'n geheugen alleen te mogen toevertrouwen. Toen hij met het stellen zijner vragen klaar was, lag er een wanhopige uitdrukking op zijn gelaat. Z'n vermoedens en voorgevoelens waren bevestigd. De roode draad die door het leven en de misdaad van het meisje liep, was ook met het zijne verbonden.

De bezoeker stond op om te vertrekken. Toen ze bij de deur gekomen was, keerde zij zich om en sprak:

„U hebt me beloofd, neen, u hebt gezworen, dat mij geen onheil zou overkomen. Zult u woord houden?”

„Ja,” antwoordde Mark op een toon, alsof hij met z'n gedachten mijlen ver verwijderd was.

„En u blijft er op staan, dat ik morgen voor 't gerecht moet verschijnen?”

„Ja, zei hij op denzelfden toon; „ja, u moet komen.”

„En kan ik op u vertrouwen?”

„Ja, dat kunt u. Maar u moet me niet in den steek laten.”

Hij vergezelde haar tot aan de voordeur.

Op z'n kamer teruggekomen, dacht hij nog eens na over alles, wat hij vernomen had. Na een kwar-

tier pakte hij z'n papieren bij elkaar en verliet het huis. Hij stapte in een taxi en reed „full speed” naar Bentham's boekwinkel. Hij wist niet, dat het reeds lang tien uur geslagen had; hij had niet aan den tijd gedacht.

„Den heelen dag aan 't werk geweest?” vroeg de oude Josua.

„Ja.”

„Overwerk je toch niet. Zorg er voor, dat je hoofd morgen helder is. Je had al een uur geleden in bed moeten liggen. Om helder te kunnen denken, moet men een goede nachtrust genoten hebben.”

„Wanneer ik slechts vier uren kan slapen ben ik tevreden,” antwoordde Mark.

Bundels en schopen.

Wagens die kraken.

Voeren tot boven.

Boomen en daken!

Heerlijke terreve, broomheid en vreugd!

Rijk is de boer als de terreve deugt!

„Terme” René de Clercq.

„Is er ook nog iemand hier geweest om me te spreken?”

„O, wel een stuk of tien aankomende verslaggevers en verschillende menschen, die een onderhoud met je wenschten te hebben. Ik zeg je, dat je een beroemd man wordt.”

„Ook nog brieven?”

„Ja, één. Een man met een vreemd voorkomen heeft dien een half uur geleden gebracht. Hij wilde absoluut weten, wanneer je terugkwam en vroeg me, je den brief dan onmiddellijk ter hand te stellen. Hier is hij.”

„M'n beste Mark,” zei de oude Debora, „kom nu en eet wat. Ik vrees, dat het eten je niet meer smaken zal. We hebben meer dan een uur op je gewacht. Zeg nu niet, dat je geen trek hebt. Kom en ga direct eten.”

„Nog vijf minuten,” zei Mark, terwijl hij naar z'n kamer ging. Hij las daar den brief.

„Wat moet dat beteekenen?” vroeg hij zichzelf af, nadat hij den brief tweemaal met aandacht gelezen had.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK

HET VOORSTEL VAN DEN HEER IMRI CLARKE

De brief was blijkbaar door een onontwikkeld persoon geschreven. Het papier was grof en vol vlekken. Het schrijven luidde als volgt:

Mijnheer,

„U bent, ik ben er van overtuigd, op het juiste spoor en wat u gezegd hebt, heeft me te denken

gegeven. Ik geloof, dat ik u helpen kan; ik meen er zelfs zeker van te zijn, maar ik wil niet publiek in de zaak gemengd worden. Ik heb Edgar Barret gekend, die me van alles verteld heeft. In die zaak zit veel geheimzinnigs. Wanneer u vannacht klokslag twaalf uur op Wharf Road no. 12, dicht bij de London Bridge wilt zijn, dan zal ik zorgen daar ook te zijn. Ik kan u dan belangrijke inlichtingen geven omtrent den man, die het gedaan heeft. God zal me helpen om u de waarheid te zeggen. Maar hetgeen ik u te zeggen heb, is alleen voor uw ooren bestemd. Wanneer u niet alleen komt, dan zult u me niet vinden en spreken.

Er stond geen naam onder den brief. Mark keek

op z'n horloge. Het liep nu naar half elf; hij had dus tijd genoeg om na te denken en eventueel z'n voorbereidselen te maken en z'n maatregelen te nemen. Verschillende dingen in verband met den brief werden hem nu duidelijk. De brief was echt; hij was werkelijk door een onontwikkeld persoon geschreven. Mark had eenige studie van nage maakte handschriften gemaakt en hij meende er zoo goed als zeker van te zijn, dat deze brief niet nageemaakt was. Ook stond bij hem vast, dat de schrijver een werktuig was in handen van iemand anders. Het was geen brief die iemand van de geringe ontwikkeling van den schrijver zelfstandig ten papiere kon brengen. De brief was vermoedelijk gedictieerd door iemand, die het er op toelegde om op Wharf Road no. 12 alleen met hem te zijn. Klaarblijkelijk was het 'n list en hij wilde, vooral nu niet, het slachtoffer van een listige streek worden.

Wanneer uit z'n pleidooi van dien morgen gebleken was, dat hij op het juiste spoor was, dan had hij bij zekere personen alarm en vrees gewekt. Het zou dus dwaasheid zijn, wanneer hij zich nu, zonder voldoende voorzorgsmaatregelen te nemen, in gevaar begaf. Wat ook zijn besluit zou wezen, hij moest de mogelijkheid van z'n aanwezigheid in de rechtszaal op den dag van morgen niet in de waagschaal stellen.

Eenige oogenblikken later zat hij in een taxi, die hem in snelle vaart naar Scotland-Yard bracht. Hij sprak een paar woorden tot den eersten agent dien hij tegenkwam en werd direct in het bureau van den chef van dienst toegelaten. Inspecteur Bancroft, een politiemann, die er intelligent uitzag, stond hem gaarne een onderhoud toe en luisterde aandachtig naar Mark's mededeelingen. Een oogenblik scheen hij te aarzelen om aan Mark's verlangen te voldoen, daarna besloot hij hem in alle opzichten ter wille te zijn.

Beide heeren bespraken nu het plan, dat door den jongen advocaat was uitgewerkt. Kwart voor twaalf reed deze langs de oevers van de Theems, terwijl inspecteur Bancroft naar verschillende richtingen telefoneerde en z'n orders gaf.

Aan London Bridge gekomen, stapte Mark uit, liep te voet in de richting van het monument en na verschillende straten doorlopen te hebben, kwam hij op Wharf Road aan. Hij begon z'n volle aandacht aan de straat te schenken. Ze was zeer eenzaam. Er was geen levend wezen te zien. No. 12 was een gebouw, dat alleen stond; overigens verschilde het in niets met de andere huizen. Het vertoonde zich voor z'n oogen als een donkere, sombere massa. Doodsche stilte heerschte in de omgeving. Hij dacht er een oogenblik aan om onverrichter zake terug te keeren, toen hij de klok van Westminster Abbey middernacht hoorde slaan. Vastberaden liep hij op de deur toe en klopte aan.

Wordt voortgezet

EEN MERKWAARDIG STEL HUIZEN,

met alleen door hun karakteristiek krulgebels maar vooral door het trappsgewijze hooger worden, kan men vinden aan de Noordermarkt, een typisch oud-Amsterdamsch hoekje.

DE STAD AMSTERDAM

HOOFDREDACTEUR ARTHUR TERVOOREN

Red. en Adm.: Keizersgracht 234. Tel. 43304. Abonnementsprijs: p. week 12½ cent; per kwartaal f1,62½; per post f1,75; Voor Nederlandsch-Indië f7,00 per jaar bij vooruitbetaling. Voor het overige buitenland: porto extra. Losse nummers 15 cent. Voor advertentiën wende men zich tot de Administratie van dit blad. Al onze abonné's zijn gratis verzekerd tegen ongelukken. (Uitkeeringen f30.— tot f2000.—)

OPLAGE BOVEN 100.000 EX.
Aangesloten bij het Bureau voor
Oplagecontrole, Amsterdam.